

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Nástroje podpory veřejně prospěšných projektů

Instruments used for support of public projects

DP-EF-KFÚ-2011-23

JANA HOLANOVÁ

Vedoucí práce: Ing. Martina Černíková, Ph.D., Katedra financí a účetnictví

Konzultant: Ing. Josef Moravec, Vodovody a kanalizace Trutnov, a. s.

Počet stran: 92

Počet příloh: 5

Datum odevzdání: 16. 12. 2010

Zadání ZP

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 12112000 Sb. o právu autorském, zejména §60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci 16. 12. 2010

Poděkování

Děkuji Ing. Martině Černíkové, Ph.D. za vedení práce, cenné rady a připomínky, které mi napomohly k sepsání této diplomové práce.

Dále děkuji Ing. Josefu Moravcovi a panu Vladimíru Klůzovi ze společnosti Vodovody a kanalizace Trutnov, a.s., kteří mi byli nápomocni radou či konzultací.

A především děkuji mé malé úžasné dceři za to, že nezanevřela na svoji matku, která ji v době pokusů o ukončení svých studií neustále někam odkládala.

Anotace

Cílem mé diplomové práce je poskytnutí informací o problematice čerpání finančních prostředků určených na realizace veřejně prospěšných projektů a popis současných možností využití finančních zdrojů. Práce se zabývá především regionální a strukturální politikou Evropské unie. První a druhá kapitola se věnují charakteristice veřejně prospěšných projektů a výčtu a popisu potenciálních finančních zdrojů. Třetí kapitola se zabývá efektivitou využívání evropských finančních prostředků, konkrétně strukturálních fondů, v podmínkách České republiky, porovnává minulé a současné programovací období a zachycuje průběh čerpání finanční pomoci v obou obdobích. Čtvrtá kapitola je věnována projektu Čistá horní Úpa realizovaného za pomoci Fondu soudržnosti. Zahrnuje popis slabých stránek a problémů, jež významně ovlivnily průběh realizace projektu a zhodnocení tohoto projektu.

Klíčová slova

veřejný projekt, finanční zdroje, fondy EU, regionální politika, hospodářská a sociální soudržnost, operační programy, čerpání finančních prostředků

Annotation

The subject of this thesis is to provide information on the issue of the drawing financial forces intended for implementation of community projects and a description of current funding opportunities. The work deals mainly with regional and structural policy of the European Union. The first and second chapter examines the characteristics of community projects and a list and description of potential funding sources. The third chapter deals with the use of European funds, namely the Structural Funds, in the Czech Republic, comparing past and current programming period and shows the progress of drawing financial resources in both periods. The fourth chapter presents the project "Čistá horní Úpa" realized with the assistance of the Cohesion Fund. It includes a description of weaknesses and problems, which significantly influenced the course of project implementation and evaluation of this project.

Key words

public project, financial resources, EU funds, regional policy, economic and social cohesion, operational programme, financial resources drawings

Obsah

ÚVOD	11
1 VEŘEJNÝ PROJEKT	13
2 ANALÝZA TUZEMSKÝCH I ZAHRANIČNÍCH ZDROJŮ FINANCOVÁNÍ.....	16
2.1 FONDY EVROPSKÉ UNIE.....	16
2.1.1 Strukturální fondy.....	20
2.1.2 Fond soudržnosti.....	23
2.1.3 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova	24
2.1.4 Evropský rybářský fond.....	24
2.1.5 Komunitární programy.....	25
2.1.6 Fond solidarity	25
2.1.7 Fondy předvstupní pomoci.....	26
2.1.8 Finanční nástroje regionální politiky.....	26
2.2 NORSKÉ FONDY	27
2.3 FINANČNÍ POMOC ŠVÝCARSKA	28
2.4 NADACE	29
2.5 OSTATNÍ ZDROJE	32
2.5.1 Úvěry komerčních bank.....	32
2.5.2 Evropská investiční banka.....	33
2.5.3 Spolupráce veřejného a soukromého sektoru.....	34
2.5.4 Loterijní fondy.....	35
3 EFEKTIVITA VYUŽÍVÁNÍ ZDROJŮ EU V PODMÍNKÁCH ČR	36
3.1 APLIKACE REGIONÁLNÍ POLITIKY V ČR.....	36
3.1.1 Programové dokumenty.....	36
3.1.2 Operační programy.....	39
3.2 FINANČNÍ ALOKACE PRO OBDOBÍ 2007 – 2013	40
3.3 PROGRAMOVACÍ OBDOBÍ 2004 - 2006 A 2007 - 2013	42
3.3.1 Rozdíly mezi programovacími obdobími 2000 – 2006 a 2007 –2013.....	42
3.4 ČERPÁNÍ FINANČNÍ ALOKACE	47

3.4.1 Programovací období 2004 - 2006	47
3.4.2 Programovací období 2007 - 2013	54
3.5 VLIV MĚNOVÉHO KURZU NA SKUTEČNOU VÝŠI SPOLUFINANCOVÁNÍ.....	57
4 PŘÍPADOVÁ STUDIE „ČISTÁ HORNÍ ÚPA“	60
4.1 OBECNÝ POPIS A IDENTIFIKACE PROJEKTU.....	61
4.1.1 Označení projektu	62
4.1.2 Implementační linie projektu.....	63
4.2 POTŘEBNOST PROJEKTU.....	63
4.3 CÍL PROJEKTU	65
4.4 PRŮBĚH PROJEKTU.....	65
4.5 FINANCOVÁNÍ PROJEKTU	69
4.6 PROBLÉMY SPOJENÉ S REALIZACÍ PROJEKTU	72
4.6.1 Přípravná fáze.....	72
4.6.2 Realizační fáze.....	73
4.6.3 Provozní fáze.....	76
4.7 ZHODNOCENÍ PROJEKTU	77
5 ZÁVĚR.....	78
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A OSTATNÍCH ZDROJŮ.....	80
PŘÍLOHY	86

Seznam zkratk a symbolů

EAFRD	The European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EFF	The European Fisheries Fund (Evropský rybářský fond)
EHP	Evropský hospodářský prostor
EIB	Evropská investiční banka
EIF	Evropský investiční fond
ERDF	The European Regional Development Fund (Evropský fond regionálního rozvoje)
ESF	The European Social Fund (Evropský sociální fond)
EUSF	The European Union Solidarity Fund (Fond solidarity)
FIFG	The Financial Instrument for Fisheries Guidance (Finanční nástroj na podporu rybolovu)
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
IPA	The Instrument for Pre-accession Assistance (Nástroj předvstupní pomoci)
JASMINE	Joint Action to Support Micro-finance Institutions in Europe (Společná akce na podporu mikroúvěrových ústavů v Evropě)
JASPERS	Joint Assistance to Support Projects in European Regions (Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech)
JEREMIE	Joint European Resources for Micro to medium Enterprises (Společné evropské zdroje pro mikropodniky až střední podniky)
JESSICA	Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas (Společná evropská podpora pro udržitelné investice a růst v městských oblastech)
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
PPP	The Public Private Partnership (Partnerství veřejného a soukromého sektoru)

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Rozdělení politik Evropské unie	18
Tabulka 2 - Alokace strukturálních operací v období 2007 - 2013 (mil. EUR).....	41
Tabulka 3 - Změny ve struktuře cílů a finančních nástrojů.....	43
Tabulka 4 - Změny ve strategickém přístupu a programování.....	45
Tabulka 5 - Alokace strukturálních operací pro ČR v období 2004 - 2006 (mil. EUR).....	47
Tabulka 6 - Finanční plán RPS a JPD v členění dle fondů (EUR).....	49
Tabulka 7 - Přehled realizace OP a JPD	53
Tabulka 8 - Alokace pro období 2007 - 2013 v členění dle sledovaných fondů (mil. EUR)...	54
Tabulka 9 - Stav čerpání vzhledem k alokaci 2007 - 2013 pro jednotlivé sledované OP.....	56
Tabulka 10 - Přehled plnění a financování projektu	70
Tabulka 11 - Rozdělení příspěvku z Fondu soudržnosti	71

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Veřejné potřeby, cíle, veřejný projekt a veřejná zakázka.....	14
Obrázek 2 – Křivka společenského blahobytu	15
Obrázek 3 - Rozdělení výdajů rozpočtu EU v období 2007 – 2013	20
Obrázek 4 - Hierarchie a členění jednotlivých strategických dokumentů	37
Obrázek 5 - Rozdělení prostředků fondů EU určených pro ČR.....	41
Obrázek 6 - Schéma průběhu čerpání finančních prostředků	51
Obrázek 7 - Vývoj kurzu CZK/EUR (leden 2004 - červenec 2009).....	57
Obrázek 8 - Vývoj kurzu CZK/EUR (leden 2007 - září 2010)	58
Obrázek 9 - Výše alokace v korunovém vyjádření v závislosti na měnovém kurzu	59
Obrázek 10 - Situace dotčených aglomerací	62
Obrázek 11 - ČOV Bohuslavice - dosazovací nádrž.....	64
Obrázek 12 - Projekt Čistá horní Úpa - stavba.....	67
Obrázek 13 - Projekt Čistá horní Úpa - stavba.....	68
Obrázek 14 - Čistírna odpadních vod Bohuslavice	76

Úvod

Téma mé diplomové práce zní "Nástroje podpory veřejně prospěšných projektů". Tato práce si nečiní ambice na komplexní pokrytí této problematiky a vytvoření uceleného přehledu všech možností, jež jsou k realizaci těchto bohužel projektů určeny. Mým záměrem bylo nastínit možnosti, kterých lze v případě veřejných projektů využít, objasnit, jak některých z těchto možností využívá Česká republika a na konkrétním příkladu ilustrovat úskalí, s nimiž se realizátoři veřejně prospěšných projektů potýkají.

Beze sporu lze konstatovat, že významným finančním zdrojem při realizaci českých projektů jsou evropské fondy. Začlenění do Evropské unie znamenalo pro Českou republiku vstup do světa možností čerpání finančních prostředků pro řešení ekologických, dopravních, sociálních a řady dalších problémů. Je ale nutné si uvědomit, že počínaje květnem 2004 nespádl České republice "dar z nebes" a není již zapotřebí konat. Příjemci této pomoci, ať už se nacházejí na jakékoli úrovni, musí vyvinout značné úsilí, pokud chtějí prostředků dosáhnout. V naprosté většině případů mají cizí zdroje pouze doplňovat vlastní finance investorů, nikoli je plně nahrazovat. A tak s neustále se zvětšujícím tlakem na efektivnost vynakládání veřejných prostředků přicházejí ke slovu i další eventuality získávání finančních prostředků. Úsporná opatření veřejného sektoru jsou jedním z hlavních důvodů vzniku například veřejně-soukromých partnerství, za nimiž se skrývá nejen úsilí šetřit, ale také snaha skloubit zkušenosti veřejného a soukromého sektoru a zajistit tak vyšší efektivitu alokace omezených veřejných prostředků, jež jsou využívány při realizaci projektů.

Tato práce si klade za cíl přiblížení a objasnění problematiky získávání finančních prostředků k zajišťování veřejných statků, sestavení přehledu současných možností finančních zdrojů, provedení analýzy efektivnosti čerpání Evropské unie Českou republikou a popis a rozbor konkrétního realizovaného projektu.

Při zpracování diplomové práce jsem využila zejména deskriptivní a historickou metodu. Dále jsem použila empirické nástroje, a to pozorování a rozhovor.

Kapitola první se zabývá vysvětlením a charakteristikou pojmu veřejný projekt. V rámci druhé kapitoly je uveden výčet a popis možností tuzemských i zahraničních zdrojů financování uplatňovaných při realizaci projektů. Tato část diplomové práce je věnována nejen fondům Evropské unie, které jsou v posledním desetiletí určitě nejčastěji zmiňovanými zdroji finančních prostředků, ale jsou zde představeny i jiné evropské fondy, dále nadace, spolupráce veřejného a soukromého sektoru a další. V kapitole třetí je představena aplikace regionální a strukturální politiky v podmínkách České republiky. Jsou zde prezentovány programové dokumenty, prostřednictvím kterých se realizuje většina finanční pomoci. Dále jsou zde zmíněny operační programy a finanční alokace určené pro Českou republiku. Tato kapitola obsahuje analýzu průběhu čerpání finanční pomoci a ilustruje, jak Česká republika obstála v minulém a jak si vede v současném programovacím období. Kapitola čtvrtá je věnována případové studii projektu Čistá horní Úpa spolufinancovaného z Fondu soudržnosti. Fond soudržnosti je určen k podpoře velkých projektů. Konkrétně se v tomto případě jedná o rekonstrukci kanalizačních sítí a intenzifikaci čistírny odpadních vod. Takovéto projekty, s nimiž se lze dennodenně setkat téměř na každém kroku, se stávají jaksi nedoceňovanými a přehlíženými. Tato kapitola obsahuje stručný popis průběhu projektu a zaměřuje se zejména na ilustraci problémů a úskalí, s nimiž se investor v průběhu realizace potýkal. Záměrem zkoumání bylo odhalit zejména slabé stránky projektu a identifikovat úskalí a bariéry, s nimiž se investor musel potýkat. V závěru práce je provedeno zhodnocení současných možností podporujících veřejně prospěšné projekty.

1 Veřejný projekt

Co je veřejný projekt? Existuje vůbec definice tohoto hojně užívaného termínu? Obecnější pojem „projekt“ je již charakterizován celkem přesně. Například dle Wikipedie [1] „projekt (z lat. *pro-jicio, pro-iectum, návrh, rozvrh*) znamená:

- *Zpracovaný záměr, rozvrh nebo plán nějaké budoucí činnosti nebo jejího výsledku (stavby, stroje, organizace a podobně).*
- *Časově ohraničené úsilí, směřující k vytvoření unikátního produktu nebo služby.*“

Zatímco vymezení tohoto obecného výrazu problémem není, zdá se, že termín „veřejný projekt“ nebyl dosud definován v podmínkách České republiky ani ostatních států.

I. Mališová [2, s. 10] chápe pojem veřejný projekt jako „*jakékoliv aktivity, činnosti či úkoly probíhající, resp. plněné v rámci veřejného sektoru, při kterých jsou použity veřejné výdaje.*“ A dodává, že projekt, aby mohl být z hlediska jeho charakteru považován za veřejný, musí splňovat alespoň jednu z následujících podmínek¹:

1. Značná část zdrojů k jeho realizaci musí pocházet z přímého nebo nepřímého veřejného financování.
2. Při jeho realizaci jsou aplikovány nástroje hospodářské politiky jako např. znárodnění či státní regulace.
3. Je spojen s nějakou externalitou.

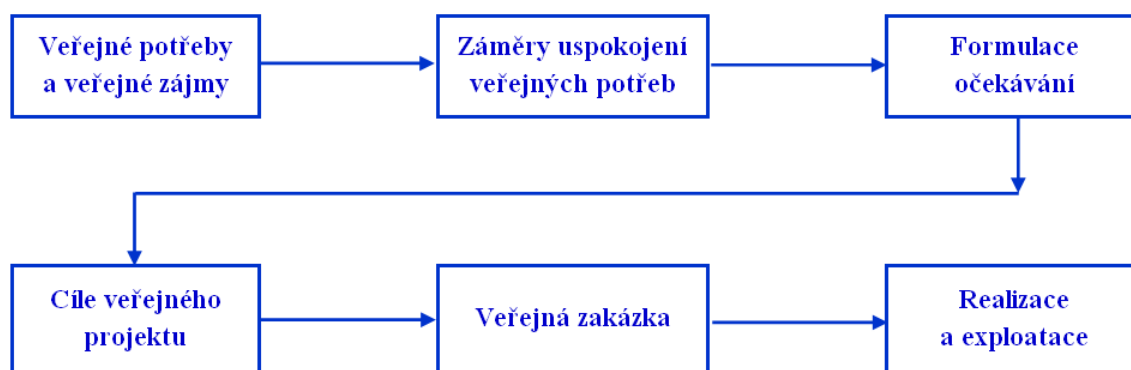
F. Ochraňa [3, s. 9] určuje veřejný projekt jako „*systémový návrh alokace veřejných zdrojů, který má (zpravidla) charakter investiční akce.*“ Posloupnost jednotlivých kroků projektu od vyjádření veřejné potřeby až po realizaci ilustruje obrázek č. 1.

Pojem veřejný projekt není přesně definován ani v relativní legislativě. Pouze výraz úzce související, a to veřejná zakázka, který definuje zákon č. 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách. Problematika zadávání veřejných zakázek je v současné době, zejména v souvislosti s bojem proti korupci a snahou o transparentnost veřejných zakázek, velmi diskutována.

Zjednodušeně tedy lze říci, že v případě veřejných projektů se jedná o projekty vytvářené veřejným sektorem z veřejných zdrojů (i když ani to není podmínkou, neboť může dojít

¹ MALIŠOVÁ, I., MALÝ, I. Hodnocení veřejných projektů, s. 10-11.

k partnerství veřejného a soukromého sektoru prostřednictvím tzv. PPP projektů) pro blaho občanů a k uspokojení veřejné potřeby. Veřejné potřeby a zájmy jsou přetvářeny v záměry, záměry formulovány v konkrétní cíle veřejného projektu a tyto formou veřejné zakázky realizovány.

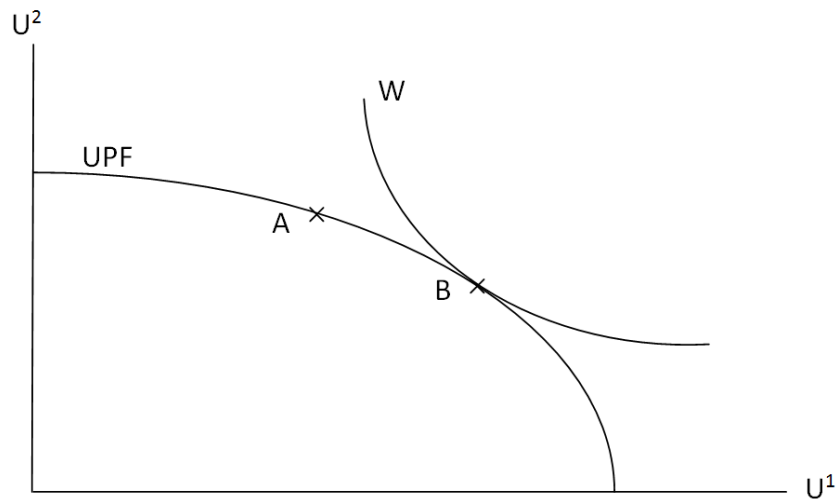

Obrázek 1 - Veřejné potřeby, cíle, veřejný projekt a veřejná zakázka

Zdroj: OCHRANA, F., Hodnocení veřejných projektů a zakázek, s. 10.

Jedná se například o budování kanalizačních sítí a čističek odpadních vod, výstavba mateřských škol, stavba silnic, rekonstrukce nemocnic a další.

S veřejnou potřebou a blahem občanů souvisí ještě jeden výraz, a to společenský blahobyt. Otázkou blahobytu jedinců a optimální alokací zdrojů se na počátku dvacátého století zabýval anglický ekonom, profesor politické ekonomie na univerzitě v Cambridge, Arthur Cecil Pigou. Společenský blahobyt je možné vymezit jako uspokojení členů společnosti či matematicky součet blahobytu všech jedinců, a tento je maximální, jestliže blahobyt jednoho nemůže být zvýšen, aniž by se zároveň nesnížil blahobyt druhého. Již Pigou poukazuje na nedostatek tržního systému, který při optimální alokaci zdrojů nemusí zajišťovat maximální blahobyt společnosti. Při grafickém znázornění konflikt mezi efektivností a spravedlností pomáhá vysvětlit křivka společenského blahobytu („W“), viz obrázek č. 2.

Obrázek 2 – Křivka společenského blahobytu

Zdroj: VALENČÍK, R.686, *Mikroekonomie - Jak ji chápat a k čemu je. MARATHON* [online]. 2004, Zvláštní číslo/2004, číslo 53 [cit. 2010-09-21]. Dostupný z WWW: <http://www.valencik.cz/marathon/04/mar040z00.htm#_Toc62485412>

Bodu („B“ - bod dotyku křivky hranice dosažitelného užitku UPF a příslušné křivky společenského blahobytu W), který znázorňuje maximum společenského blahobytu při optimální efektivnosti a který je poeticky nazýván „bod blaženosti“, zřejmě není možné nikdy dosáhnout. Je tedy zřejmé, že pro dosažení určité úrovně společenského blahobytu má smysl, či spíše je nutné, akceptovat určitou neefektivnost a to pro veřejně prospěšné projekty platí obzvlášť.

2 Analýza tuzemských i zahraničních zdrojů financování v ČR

Se souslovím „finanční zdroje“ může být spojeno téměř nekonečné množství přívlastků. Mohou být cizí, vlastní, veřejné, soukromé, tuzemské, zahraniční či finanční zdroje Evropské unie. Stejně tak projekty, na jejichž realizaci je finančních zdrojů použito, lze rozdělit do mnoha skupin. V této práci se zaměřuji na existenci zdrojů sloužících k financování jak tzv. měkkých projektů (neinvestičních), které se zabývají např. rozšiřováním kvalifikace či obohacením volného času žen na mateřské dovolené, tak tzv. tvrdých projektů (investičních, stavebních), kterým je v této práci věnována větší pozornost.

2.1 Fondy Evropské unie

Fondy Evropské unie zahrnují celou řadu nástrojů finanční a technické pomoci, které slouží k realizaci cílů politik Evropské unie. Některé fondy pomáhají kandidátským zemím při přípravě na vstup do EU, ostatní jsou určeny především k podpoře hospodářského růstu členských zemí, ke zlepšení vzdělanosti a snižování sociálních rozdílů mezi obyvateli těchto zemí i mezi zeměmi samotnými.

Dnes jde hlavně o hospodářský růst členských zemí, ovšem prvotním důvodem založení nejprve Evropských společenství a poté Evropské unie bylo odstranění škod způsobených oběma světovými válkami a hlavně zabránění opakování hrůz, které pustošily Evropu. Základním cílem Evropské unie je vytváření vztahů mezi členskými státy a jejich národy, a to způsobem vedoucím k posilování soudržnosti mezi nimi.

Cíle Evropské unie definuje Amsterodamská smlouva² takto:

- podporovat hospodářský a sociální pokrok a vysokou úroveň zaměstnanosti, jakož i zavádění vyváženého a udržitelného rozvoje, zejm. vytvořením prostoru bez vnitřních hranic, posilováním ekonomické a sociální soudržnosti a vytvořením hospodářské a měnové unie zahrnující nakonec společnou měnu;
- posilovat identitu na mezinárodní scéně, především prováděním společné zahraniční a bezpečnostní politiky, včetně dlouhodobého vymezení společné obranné politiky, která by časem mohla vést ke společné obraně;
- posilovat ochranu práv a zájmů občanů členských států Evropské unie zavedením občanství Unie;
- udržovat a rozvíjet Evropskou unii jako „prostor svobody, bezpečnosti a práva“, ve kterém je zajištěn volný pohyb osob, ale ve spojení s vhodnými kontrolami na vnějších hranicích (při udělování azylu, při přistěhování a v boji s kriminalitou);
- v plném rozsahu zachovat dosavadní právní bohatství, přičemž se posuzuje, do jaké míry bude potřeba revidovat politiky a formy spolupráce v Evropské unii.

K naplňování společných cílů členské státy dobrovolně přenesly na Evropské společenství pravomoci k výkonu některých aktivit, respektive politik³, jež byly do té doby realizovány státy samotnými. Účelem bylo společným postupem dosáhnout lepších výsledků. Jen spolupracující státy mohou snáz naplnit své cíle, neboť v některých oblastech nelze bez intenzivní spolupráce dosáhnout pokroku.

Na základě Maastrichtské smlouvy⁴ se politiky EU člení dle oblastí politické činnosti do tzv. Tří pilířů, viz tabulka č. 1. Ke stávajícím politikám Evropského společenství, jež mají spojitost s hospodářstvím členských států a všechny byly realizovány již před podpisem smlouvy, byla zavedena mezivládní spolupráce v oblastech společné zahraniční a bezpečnostní politiky a policejní a soudní spolupráce v trestních věcech.

² Amsterodamská smlouva je výsledkem mezivládní konference zahájené zasedáním Evropské rady v Turínu 29. března 1996. Byla podepsána ministry zahraničních věcí členských států 2. října 1997 a vstoupila v platnost 1. května 1999. Tato smlouva mění určitá ustanovení ve Smlouvě o EU (Maastrichtské smlouvě), ve smlouvách zakládajících Evropská společenství a v souvisejících právních aktech.

³ Slovo „politika“ na půdě EU vyjadřuje nikoli správu věcí veřejných, ale činnost a aktivitu.

⁴ Smlouva o Evropské unii, známá jako Maastrichtská smlouva, byla podepsána v Maastrichtu 7. února 1992 a vstoupila v platnost 1. listopadu 1993.

Vznikla tak nová organizační a právní struktura Evropské unie. Maastrichtskou smlouvou došlo k přetvoření Evropských společenství v Evropskou unii.

Tabulka 1 – Rozdělení politik Evropské unie

Politika Evropské unie – „Tři pilíře“		
I. Evropské společenství	II. Společná zahraniční a bezpečnostní politika	III. Policejní a justiční spolupráce
Společná zemědělská politika	Zahraníční politika EU:	Pašování drog a obchod se zbraněmi
Hospodářská a měnová unie	Spolupráce v zahraniční politice	Obchod s lidmi
Celní unie a Společný trh	Dodržování míru	Terorismus
Společná obchodní politika	Volební pozorovatelé	Zločiny proti dětem
Regionální a strukturální politika	Lidská práva	Organizovaný zločin
Dopravní politika	Demokracie	Korupce
Sociální politika	Rozvojová pomoc	
Schengenský prostor	Bezpečnostní politika EU:	
Občanství EU	Evropská bezpečnostní politika	
Vědeckovýzkumná politika	Evropské síly rychlé reakce	
Politika hospodářské soutěže	Odzbrojování	
Ekologická politika		
Politika ochrany spotřebitele		
Vzdělání a kultura		
Společná rybolovná politika		
Azylová a přistěhovalecká politika		

Zdroj: Evropská unie. In Wikipedia: Otevřená encyklopedie [online]. Los Angeles (California): Wikimedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2010-07-17 [cit. 2010-07-21]. Česká verze. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A1_unie#Politiky_Evropsk.C3.A9_unie>

Mezi nejvýznamnější patří **společná zemědělská politika**, která je jednou z nejstarších a až do současnosti, kdy velký podíl na rozpočtových výdajích má politika regionální, byla finančně nejnáročnější politikou EU (viz obrázek č. 3). Více než na podporu produkce a zajištění soběstačnosti v zásobování zemědělskou produkcí, což bylo cílem po 2. světové válce, neboť západní Evropa byla více méně závislá na dovozu potravin, je nyní tato politika zaměřena na zlepšení životní úrovně zemědělců, produkování bezpečných a kvalitních potravin za rozumné ceny, ochranu životního prostředí či využívání historického a kulturního potenciálu venkova. Zemědělci již nejsou považováni za pouhé výrobce potravin, ale za venkovské podnikatele.

Další politikou, která zaujímá dominantní místo, je **regionální politika**, někdy označována jako **politika hospodářské a sociální soudržnosti** či strukturální politika, anebo také kohezní politika. Zpočátku nebyl strukturální politice přikládán velký význam, neboť zakládající státy Evropského hospodářského společenství byly obdobně vyspělé. Ovšem každé další rozšíření Evropské unie, zejména příchod deseti nových členů v roce 2004, prohlubuje rozdíly v hospodářské úrovni regionů s ohledem na jejich historické, kulturní a geografické odlišnosti a zvyšuje význam této politiky. „*Smyslem regionální politiky je podporovat harmonický a vyvážený rozvoj regionů, snižování nezaměstnanosti a rozvoj lidských zdrojů, snižování regionálních disparit, ochrana životního prostředí a zabezpečení rovných příležitostí pro muže i ženy.*“⁵ Nese v sobě principy solidarity a soudržnosti⁶. Její úkol spočívá v zajištění srovnatelné životní úrovně obyvatel a ve vyrovnávání ekonomické úrovně členských zemí prostřednictvím přesouvání prostředků z bohatých oblastí do oblastí chudších, tedy zmenšování diferencí mezi jednotlivými regiony⁷.

I když z hlediska finanční náročnosti ne tak nákladnou, ale jinak beze sporu velmi důležitou, je **zahraniční politika a mezinárodní činnost EU**. Její součástí je předvstupní pomoc zemím, které se na členství v rodině EU připravují, tzv. sousedská politika. A neopomenutelnou součástí je pomoc rozvojovým zemím.

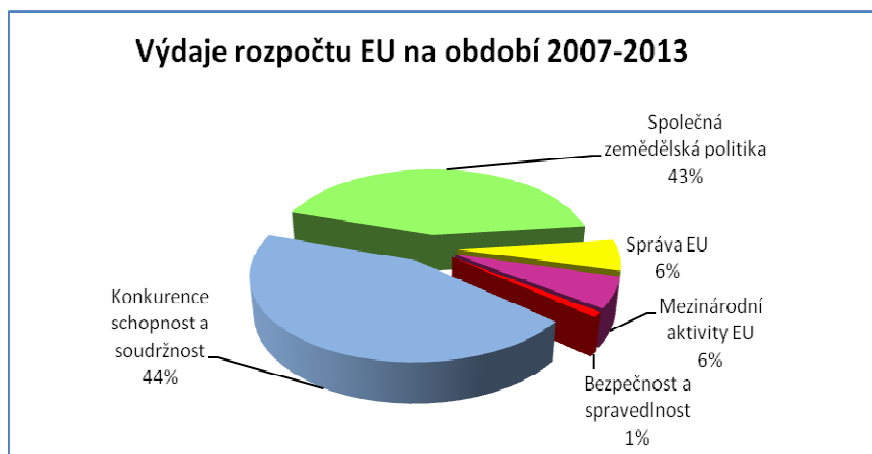
⁵ VILAMOVÁ, Š.: Čerpáme finanční zdroje Evropské unie. Grada Publishing, Praha 2005, s. 12.

⁶ Základem principu solidarity je uplatnění hesla, že silnější pomáhá slabšímu. V podstatě vyspělé země pomáhají prostřednictvím společného rozpočtu EU zvyšovat životní úroveň zemím méně vyspělým. Soudržnost zase znamená, že snižování rozdílů představuje výhodu pro všechny zúčastněné.

⁷ Celkem 271 regionů ve 27 členských státech.

Ač je to v dnešním nejistém světě s podivem, tak výdaje například na boj proti terorismu, soudní spolupráci či posílení bezpečnosti, tedy na **bezpečnostní politiku a spravedlnost**, které jsou velmi významné, představují v ročním rozpočtu Evropské unie zhruba pouhé 1 procento.

Zbývající část rozpočtového měšce je určena na **administrativu EU**. Tyto náklady jsou určeny na chod EU institucí, tedy na provoz všech evropsko-unijních orgánů a mzdy a odměny jejich zaměstnanců. Fakt, že je tato částka stejně velká jako obnos určený na výše uvedenou zahraniční politiku a šestkrát větší než prostředky určené na zajištění bezpečnosti, je určitě hoden k zamyšlení, ovšem tento filosofický problém není obsahem této práce.

Obrázek 3 - Rozdělení výdajů rozpočtu EU v období 2007 – 2013

Zdroj: Po stopách Evropské unie. Praha: Informační kancelář Evropského parlamentu. s. 54.

2.1.1 Strukturální fondy

V programovém období 2007 – 2013 došlo oproti období 2000 – 2006 k eliminaci cílů regionální politiky, čímž by měl být celkový mechanismus čerpání finančních prostředků zjednodušen. V tomto období jsou sledovány tři cíle:

- a) cíl „Konvergence“ (Cíl 1), který představuje prioritu fondů. Je určen na urychlení rozvojových aktivit méně rozvinutých členských států. Zlepšuje například podmínky pro růst a zaměstnanost prostřednictvím zvýšení kvality investic do hmotného, ale i lidského kapitálu. Podpora směřuje do oblastí s hodnotou HDP⁸ nižší než 75% průměru EU, což v České republice splňují všechny regiony kromě území hlavního města Prahy.
- b) cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ (Cíl 2), jehož smyslem je posílení konkurenceschopnosti a atraktivnosti regionů vůči regionům ostatním, a to například prostřednictvím zvýšení množství a kvality investic do lidského kapitálu, inovací, podpory podnikání atd. Patří sem členské země a regiony, jejichž HDP je vyšší než 75% průměru EU, což v podmínkách České republiky splňuje pouze hlavní město Praha.
- c) cíl „Evropská územní spolupráce“ (Cíl 3) se zaměřuje na posílení přeshraniční a nadnárodní spolupráce, a to prostřednictvím společných místních a regionálních iniciativ a také prostřednictvím opatření připínavajících k integrovanému územnímu rozvoji, posílení spolupráce a výměně zkušeností mezi regiony.

Strukturální fondy tvoří jádro politiky hospodářské a sociální soudržnosti a jsou přímo určeny na snižování rozdílů v hospodářské vyspělosti mezi regiony členských států, nikoli státy. R. Wokoun uvádí [4, s. 24], „*Právě hospodářská a sociální soudržnost je chápána jako rozhodující předpoklad úspěšného završení ekonomické integrace. Posláním hospodářské a sociální soudržnosti je vytvoření stejných šancí pro všechny regiony i všechny občany podílet se na společenské prosperitě.*“ Prostředky ze strukturálních fondů směřují k národním nebo regionálním orgánům členských zemí odpovědným za řízení rozvojových programů. Fondy tedy nepřispívají přímo na konkrétní aktivity, ale podporují rozvojové programy, které si jednotlivé státy vypracovávají. Dle Nařízení rady č. 1083/2006⁹ strukturálními fondy rozumíme Evropský sociální fond a Evropský fond pro regionální rozvoj.

⁸ HDP – hrubý domácí produkt. Je základním národněhospodářským ukazatelem výkonnosti a vývoje ekonomiky. Slouží ke srovnání míry ekonomického rozvoje dané země. Jde o souhrn hodnot přidaných zpracováním ve všech odvětvích v činnostech považovaných v systému národního účetnictví za produktivní.

⁹ NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES)

Evropský sociální fond (ESF – European Social Fund)

Je nejstarším strukturálním fondem a byl založen v roce 1960 jako hlavní nástroj pro boj s nezaměstnaností. ESF přispívá k posílení hospodářské a sociální politiky zlepšováním zaměstnanosti a pracovních příležitostí, podporuje aktivity zlepšující přizpůsobivost pracovníků a podniků, posiluje začlenění znevýhodněných osob do běžného života, zvyšuje a zlepšuje lidský kapitál. ESF podporuje neinvestiční (neinfrastrukturní) projekty, jakými jsou podpora rovných příležitostí na trhu práce, programy pro osoby se zdravotním postižením, mládež či etnické skupiny, rekvalifikace nezaměstnaných, zlepšování mobility pracovních sil v rámci EU, rozvoj vzdělávacích programů, zlepšování podmínek pro využívání ICT pro žáky i učitele, stáže studentů, pedagogů a vědeckých pracovníků v soukromém a veřejném sektoru apod.

Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF – European Regional Development Fund)

Byl založen v roce 1975 za účelem financování strukturální pomoci prostřednictvím regionálních rozvojových programů. Jeho posláním je zaměření se na nejvíce znevýhodněné regiony a snižovat rozdíly mezi nimi. Co do objemu vynaložených finančních prostředků je ERDF fondem největším a nejvýznamnějším.

Prostředky tohoto fondu, jehož hlavním úkolem je snižování socioekonomických rozdílů mezi regiony Unie a posilování a modernizace hospodářství, jsou určeny k podpoře investičních (infrastrukturních) projektů. Mezi priority patří výzkum, inovace, ochrana životního prostředí a prevence rizik. Realizovány jsou projekty z mnoha oblastí, např. výstavba silniční a železniční infrastruktury, odstraňování ekologických zátěží a ochrana a zlepšování životního prostředí vůbec, podpora malého a středního podnikání včetně podpory začínajících podnikatelů, posilování spolupráce podnikatelů v příhraničních regionech, rozvoj a obnova sportovních areálů využitelných pro cestovní ruch, rekonstrukce kulturních památek, zkvalitňování infrastruktury pro poskytování zdravotní péče a další. Prostředky tohoto fondu jsou určeny na investice do výroby vedoucí

č. 1260/1999, Hlava I CÍLE A OBECNÁ PRAVIDLA POMOCI, Kapitola I Oblast působnosti definice, Článek 4 Nástroje a posláním.

ke tvorbě pracovních míst a dále na investice do dopravní, vzdělávací, sociální a zdravotní infrastruktury, podporován je rozvoj podnikání, výzkum a vývoj a ochrana životního prostředí.

2.1.2 Fond soudržnosti

Trochu stranou předchozích fondů, ovšem nikoli významem, stojí Fond soudržnosti, neboli Kohezní fond (CF – Cohesion Fund). Sice nepatří přímo do skupiny strukturálních fondů, nicméně je také nástrojem realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Byl založen Maastrichtskou smlouvou v roce 1993 jako nástroj solidarity, jehož úkolem bylo pomáhat slabším zemím splnit kritéria pro vstup do Hospodářské a měnové unie, tzv. maastrichtská kritéria. Dříve tento fond „žil svým vlastním životem“, počínaje současným programovým obdobím 2007 – 2013 je přizpůsoben Evropskému fondu pro regionální rozvoj a Evropskému sociálnímu fondu a podléhá stejným pravidlům programování.

Na rozdíl od strukturálních fondů není určen na podporu rozvoje regionů, ale států, tedy k poskytování pomoci vybraným zemím na národní úrovni. Tento fond, který disponuje přibližně 70 miliardami EUR, podporuje (nyní v součinnosti s Evropským fondem pro regionální rozvoj) velké investiční projekty¹⁰ v oblastech životního prostředí (ochrana vod, nakládání s odpady, ochrana ovzduší, staré ekologické zátěže) a projekty společného zájmu ve sféře dopravní infrastruktury zaměřené na rozvoj transevropských dopravních sítí TEN (silniční doprava, železniční doprava, vodní cesty, civilní letecká doprava, intermodální přepravní systémy). Nově fond podporuje i projekty z oblasti udržitelného rozvoje či obnovitelných zdrojů energie.

¹⁰ Velké projekty – operace složená z řady prací, činností nebo služeb, které jsou určeny k dosažení nedělitelného úkolu přesné hospodářské nebo technické povahy, jejichž celkové náklady přesahují 25 milionů EUR u projektů z oblasti životního prostředí a 50 milionů EUR v jiných oblastech.

2.1.3 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD - European Agricultural Fund for Rural Development) je finanční nástroj, který již nepatří mezi strukturální fondy EU a nespadá tak do politiky hospodářské a sociální soudržnosti, nýbrž přispívá k realizaci cílů zemědělské politiky EU. Jedná se o nástroj na podporu rozvoje venkova a prostředky z něho slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství, lesnictví, k rozvoji kvality života ve venkovských oblastech a k diverzifikaci hospodářství venkova. Podporovány budou environmentální projekty a podniky vznikající na venkově, neboť EU klade stále větší a větší důraz na tzv. multifunkční zemědělství, jehož součástí je politika rozvoje venkova a je orientováno na nepotravinářské využití zemědělské produkce.¹¹

2.1.4 Evropský rybářský fond

Finanční nástroj na podporu rybolovu (FIFG) z programovacího období 2000 – 2006 sloužící k posílení přímořských regionů je v období současném nahrazen Evropským rybářským fondem (EFF – European Fisheries Fund), který spadá do Společné rybářské¹² politiky. Smyslem této politiky je modernizace rybářského průmyslu a revitalizace oblastí závislých na rybolovu. Fond si klade za cíl zajištění trvale udržitelného rozvoje evropského rybolovu a akvakultury a podporovány jsou aktivity týkající se mořského i vnitrozemského rybolovu, rozvoj chovu ryb, modernizace přístavů, lodí a zpracovatelského průmyslu, podpora obchodu s rybími výrobky či ochrana přímořských oblastí.

¹¹ Abeceda fondů Evropské unie, s. 5.

¹² V překladech užívány výrazy jak „společná rybářská politika“, tak „společná rybolovná politika“.

2.1.5 Komunitární programy

Komunitární programy jsou nástrojem Evropského společenství a jejich úkolem je prohloubení a podpora spolupráce členských zemí EU, respektive spolupráce mezi různými typy subjektů v jednotlivých členských státech a společné řešení problémů mezi nimi. Programy jsou víceleté a financované přímo z rozpočtu EU formou grantů, které poskytují pouze neinvestiční podporu. Až na výjimky je spravování komunitárních programů a příprava konkrétních výzev zpravidla v pravomoci Evropské komise. Posláním programů je nikoli podpora hospodářské a sociální soudržnosti, jak tomu je u mnoha jiných evropských zdrojů, ale podpora specifických oblastí přímo souvisejících s politikami Společenství a oblastmi, v rámci kterých se na aktivity žádá, jsou například kultura, výzkum a inovace, mládež, vzdělání, podnikání, technologie, telekomunikace, životní prostředí, sociální politika, zdraví, svoboda a bezpečí a mnoho dalších.

Finanční prostředky nejsou alokovány pro jednotlivé státy, ale pro konkrétní program a o jejich přidělení na podporu projektu rozhoduje nezávislá odborná komise. Programy tak nejsou využívány pouze z regionálního nebo národního hlediska, ale mají mezinárodní dopad na více členských států a předpokládá se mezinárodní spolupráce, např. s takzvanými třetími zeměmi a mimoevropskými státy. Projekty musí přesáhnout národní zájmy a působit na evropské úrovni, tzn. prokázat tzv. evropskou přidanou hodnotu.

2.1.6 Fond solidarity

Fond solidarity (EUSF – The European Union Solidarity Fund) byl zřízen Nařízením Rady (ES) č. 2012/2002 ze dne 11. listopadu 2002 o zřízení Fondu solidarity po rozsáhlých povodních, které v srpnu roku 2002 zasáhly území Rakouska, Německa, Francie a České republiky. Smyslem je v případě přírodních katastrof¹³ pomoci postiženým regionům

¹³ Událost, při které odhadované škody překročí 0,6% HDP postiženého státu.

poskytnutím rychlé a flexibilní finanční pomoci, která doplní vlastní veřejné finanční prostředky, aby bylo možné provést nezbytné záchranné akce. Pomoc je určena nejen členským státům, ale i kandidátským zemím.

2.1.7 Fondy předvstupní pomoci

1. ledna 2007 vstoupil v platnost nový Nástroj předvstupní pomoci (IPA – Instrument for Pre-accession Assistance), jež byl zřízen Nařízením rady (ES) č. 1085/2006 ze dne 17. července 2006. Tento nový finanční instrument pojímá veškerou předvstupní pomoc do jednoho nástroje a nahrazuje tak pět předešlých nástrojů PHARE, ISPA, Sapard, Předvstupní pomoc Turecku a CARDS určený pro západobalkánské země. Fondy jsou určeny pro kandidátské země a potencionálně kandidátské země¹⁴ na pomoc s přípravou na členství v EU, tedy při řešení konkrétních úkolů spojených s plněním podmínek pro vstup do Evropské unie a při zavádění evropských norem a legislativy.

2.1.8 Finanční nástroje regionální politiky

Tyto (v programovém období 2007 – 2013 nově zavedené) finanční nástroje bývají také označovány jako Finanční nástroje nové kohezní politiky, Nové nástroje regionální politiky a finančního inženýrství, Iniciativy Evropské komise či komunitární iniciativy. Pod všemi těmito pojmenováními se skrývají tři nové nástroje regionální politiky, které pomohou členským státům lépe využívat různých forem financování včetně přímých dotací¹⁵. Jsou jimi JASPERS, JEREMIE a JESSICA. Tyto iniciativy vznikly na základě spolupráce Evropské komise s evropskými bankovními institucemi, kterými jsou Evropská investiční banka (EIB), Evropský investiční fond (EIF), Evropská banka pro obnovu a rozvoj a Rozvojová banka Rady Evropy. Poprvé tak dochází k propojení finančních

¹⁴ Mezi kandidátské země se řadí Chorvatsko, Turecko a Bývalá jugoslávská republika Makedonie.

¹⁵ Tzv. finanční inženýrství.

prostředků z evropských fondů a bankovních půjček a grantů. Cíle iniciativ jsou víceméně totožné s obecnými cíli politiky hospodářské a sociální soudržnosti a s cíli obnovené Lisabonské strategie¹⁶, tedy podpora hospodářského růstu a vytváření nových pracovních míst v evropských regionech a městech a zvýšení investic do těchto oblastí.

JASPERS – Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech. Odborníci z oblasti technické, ekonomické a finanční nabízí své služby regionálním a místním autoritám a institucím hlavně při přípravě velkých projektů a projektových dokumentů, což má napomoci zvýšit množství a zlepšit kvalitu a rychlost zpracování projektů.

JAREMIE – Společné evropské zdroje pro mikropodniky až střední podniky. Snahou je zlepšit přístup k financím pro rozvoj mikro-, malých a středních firem v regionech EU.

JASSICA – Společná evropská podpora pro udržitelné investice a růst v městských oblastech. Úkolem této iniciativy je podpora investic s dlouhodobým přínosem do městských oblastí.

K výše uvedeným iniciativám bývá přiřazována ještě další akce JASMINE. Jedná se o společnou aktivitu na podporu mikroúvěrových ústavů v Evropě.

2.2 Norské fondy

Přesné označení zní „Finanční mechanismy EHP a Norska“. Tyto dva nástroje finanční pomoci bývají mylně řazeny mezi fondy EU, ale do této skupiny nepatří. Jedná se o Finanční mechanismus Evropského hospodářského prostoru a Finanční mechanismus Norska. Dne 13. října 2003 byla v souladu s Usnesení vlády České republiky č. 1011 podepsána Dohoda o účasti České republiky v Evropském hospodářském prostoru

¹⁶ Lisabonská strategie byla schválena všemi tehdy patnácti členskými zeměmi a přijata Evropskou radou v březnu 2000 v Lisabonu. Tato strategie je určena pro desetiletí 2000 – 2010 a cílem je do konce roku 2010 vytvořit z Evropské unie „nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější ekonomiku světa založenou na znalostech, schopnou udržitelného hospodářského růstu, vytváření více kvalitních pracovních příležitostí a zachovávající sociální soudržnost“.

a v rámci této dohody byl zaveden mechanismus, prostřednictvím něhož státy ESVO - Evropské sdružení volného obchodu přispívají zemím přistupujícím do evropského hospodářského prostoru na projekty ve vybraných odvětvích. Norské království navíc přispívá ještě pomocí druhého finančního mechanismu, tzv. zvláštního norského finančního nástroje. Cílem je prostřednictvím poskytování grantů na investiční a rozvojové projekty napomoci ekonomicky slabším zemím a posílit jejich schopnost účastnit se vnitřního trhu rozšířeného EHP. Mezi prioritní oblasti pomoci patří např. ochrana a uchování evropského kulturního dědictví, zdravotnictví a péče o dítě, vědecký výzkum a vývoj, ochrana životního prostředí, podpora rozvoje lidských zdrojů či implementace Schengenského acquis¹⁷ a posilování justice.

2.3 Finanční pomoc Švýcarska

Rámcová dohoda mezi vládou České republiky a Švýcarskou federální radou ve věci implementace programu švýcarsko – české spolupráce byla podepsána v Bernu dne 20. 12. 2007. Smyslem spolupráce je snižování hospodářských a sociálních rozdílů v rámci rozšíření Evropské unie. Dle hlavních strategických zásad je finanční pomoc Švýcarska zaměřena na prioritní oblasti:

- bezpečnost, stabilita a podpora reforem;
- životní prostředí a infrastruktura;
- podpora soukromého sektoru; a
- rozvoj lidských zdrojů a sociální rozvoj.

¹⁷ Pojem "Schengenské acquis" označuje soubor pravidel a právních instrumentů, které tvoří základ schengenské spolupráce. Jedná se o Schengenskou smlouvu, Schengenské prováděcí úmluvy a další navazující předpisy. Hlavním cílem je volný pohyb osob a zboží přes hranice členských států.

2.4 Nadace

Zákon praví [5]: „Nadace nebo nadační fond jsou účelová sdružení majetku zřízená a vzniklá podle tohoto zákona pro dosahování obecně prospěšných cílů. Obecně prospěšným cílem je zejména rozvoj duchovních hodnot, ochrana lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochrana přírodního prostředí, kulturních památek a tradic a rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovy a sportu.“

Situace v České Republice

Existenci těchto filantropických organizací upravuje v České republice Zákon č. 227/1997 Sb. o nadacích a nadačních fondech. Díky němu se zmenšil počet nadací, které byly založeny v devadesátých letech 20. století a z nich velká řada byla podvodných, z téměř pěti tisíc na zhruba 150. Dnes existuje v České republice přibližně 400 nadací a nadačních fondů¹⁸. Ať už se jedná o nadaci pro podporu zdraví, kultury, nadaci výchovnou a vzdělávací nebo poskytující pomoc v nouzi, ať jde o nadaci na ochranu životního prostředí nebo podporu vědy, od ochrany kulturních památek přes podporu výzkumu kmenových buněk až po nákupy invalidních vozíků, vždy se jedná o organizace, respektive projekty přinášející velký prospěch veřejnosti. Ač si beze sporu pozornost zaslouží všechny organizace poskytující jakoukoli pomoc, tato práce neposkytuje jejich komplexní výčet a představeny jsou jen některé, a to bez ohledu na skutečnost, zda přispívají na projekty investiční či neinvestiční, neboť všechny tyto „bohulibé“ projekty jsou „prospěšné“.

❖ Nadace Partnerství

Největší česká nadace podporující ekologické projekty po celé České republice. Smyslem existence této organizace je podpora ochrany životního prostředí, udržitelného rozvoje a posilování účasti veřejnosti na rozhodování a v těchto oblastech

¹⁸ Rejstřík nadací a nadačních fondů vede krajský soud pro společnosti, které mají své sídlo v obvodu tohoto krajského soudu.

je organizace "Partnerství" nejvýznamnější českou nadací. Podporuje projekty využívající obnovitelné zdroje energie, nabádá ke zlepšení situace v automobilové dopravě, přispívá na projekty zvelebující veřejná prostranství v obcích a městech či na vytváření parků, dětských hřišť a oddychových míst. Nadace jako své poslání chápe pomoc obcím, nevládním organizacím a dalším v péči o životní prostředí a podporuje stimulaci trvale udržitelného rozvoje a účast občanů na věcech veřejných.

❖ Nadace Veronica

Veronica je moravsko-slezská kulturně-ekologická nadace, jež se snaží prostřednictvím nadačních příspěvků, tedy grantů poskytovaným převážně občanským sdružením, školám a dalším třetím osobám vykonávajícím dobrovolnickou práci, podporovat šetrný vztah k přírodě především na Moravě a Slezsku, ekologickou výchovu a pomáhat při realizaci projektů na zachování přírodních a kulturních hodnot krajiny. Nadace také podporuje místní osobnosti v úsilí ctít a ochraňovat přírodu a životní prostředí. Chce tak zdůraznit význam "malých lidských činů".

❖ Nadace Proměny

Nadace Proměny se zaměřuje na projekty podporující městskou krajinu, jejichž cílem je „proměna“ veřejných prostranství. Snaží se zakládat a udržovat městskou zeleň, rozvíjet parky, přetvářet zanedbaná místa v atraktivní prostředí vhodné k trávení volného času či relaxaci. Pobízí k ohleduplnému využívání městské přírody a usiluje o lepší životní prostředí ve městech, zlepšení kvality života jejich obyvatel a o upevnění vztahu lidí k jejich domovu.

Situace ve světě

V zahraničí podporuje různě zaměřené komunitní projekty nekonečné množství nadací. Jako příklad uvádím tři organizace, jež se věnují ochraně životního prostředí, obraně svobody či pomáhají v těžkých životních situacích.

❖ Sue Ryder International

Nadace Sue Ryder byla založena v roce 1953 s cílem pomáhat obětem druhé světové války v Anglii. V současné době má přes 90 domovů ve 22 zemích světa včetně České republiky. Nadace podporuje starší občany, kteří mají zdravotní potíže a potřebují neustálý lékařský dohled. Domovy jsou určeny lidem souženým bídou či nemocemi a seniorům, kteří jsou v důsledku nemoci nebo vysokého věku odkázáni na pomoc druhých. V domovech, které nabízejí přechodné i dlouhodobé pobyty, jsou poskytovány služby jako je psychoterapie, sociální poradenství, společenské aktivity či stravovací zařízení.

❖ The Heinrich Böll Foundation

Tato nadace sídlí ve Spolkové republice Německo a nese jméno spisovatele a laureáta Nobelovy ceny Heinricha Bölla, který pro ni zosobňuje hodnoty jako obrana svobody, občanská odvaha, tolerance a umění a kultura jako nezávislé oblasti myšlení a jednání. Je součástí The Green Political movement, hnutí, které se rozvinulo v celém světě jako reakce na tradiční politiku socialismu, liberalismu a konzervatismu. Nadace podporuje mezikulturní porozumění, vědu a výzkum, umění, důležitými oblastmi jsou ekologie a udržitelnost, demokracie, lidská práva a justice. Zvláštní důraz je kladen na rovnost práv mužů a žen a sociální emancipaci a také rovnost v právech kulturních a etnických menšin.

❖ The Charles Stewart Mott Foundation

Tato soukromá americká nadace byla založena v roce 1926 a sídlí ve Flintu ve státě Michigan. Nadace podporuje rozvoj občanské společnosti, ochranu životního prostředí, vytváření dobře fungujících propojených komunit, které jsou schopné reagovat na hospodářské, sociální a rasové problémy a v neposlední řadě se snaží podpořit myšlenku, aby společenské vzdělání sloužilo jako cesta z chudoby pro děti ze společenství s nízkými příjmy. Ideou nadace je, že všichni jednotlivci mají právo na práci, právo žít bez dluhů, právo na vzdělání, na čisté a zdravé životní prostředí a právo na lepší sebe sama.

2.5 Ostatní zdroje

U naprosté většiny projektů, ať už je realizace projektu hrazena z fondů Evropské Unie či nějakého nadačního grantu, je nutné spolufinancování z vlastních zdrojů žadatele. A to v případě jakéhokoli žadatele, ať je jím obec, firma nebo podnikatel. Zejména se to týká „tvrdých“, tedy investičních projektů. Ne vždy však má žadatel k dispozici dostatečné množství vlastních zdrojů, což je samozřejmě možnost nejjednodušší a hlavně nejlevnější. Pokud tomu tak není, musí použít alternativních forem kofinancování jako jsou komerční úvěry, v případě velkých projektů úvěry poskytnuté Evropskou investiční bankou, či partnerství veřejného a soukromého sektoru, tzv. Public Private Partnership (PPP).

2.5.1 Úvěry komerčních bank

Před pár lety panovala v České republice situace, kdy bylo pro podnikatelské subjekty ale i municipality celkem obtížné získat úvěr, a to u kteréhokoli bankovního ústavu. Tento stav se po vstupu České republiky do Evropské unie částečně změnil. Původní situace se změnila k lepšímu hlavně pro obce, města či kraje. V podnikatelské sféře stále ještě přetrvávají určité problémy.

Po vstupu České republiky do EU si i banky uvědomují své šance a mnohdy se až předhánějí v nabídce zajištění kofinancování projektů, na jejichž realizace chtějí subjekty žádat o finanční pomoc zejména ze strukturálních fondů. Bankovní ústavy zřizují nová oddělení, poradenské skupiny, nabízejí komplexní poradenské služby, včetně přípravy projektu a vypracování žádosti o dotaci. Některé banky oznamují, že rádi poskytnou potřebné finanční zdroje formou na míru šitého úvěru, zavádějí speciální programy sloužící žadatelům o dotace z fondů EU atd.

2.5.2 Evropská investiční banka

Evropská investiční banka (EIB) založená Římskou smlouvou v roce 1958 slouží již od samého začátku ke spolufinancování střednědobých až dlouhodobých projektů, jež realizují zájmy a cíle Evropské unie. Jejími vlastníky jsou členské státy EU. Podpora EIB plyne nejen do méně bohatých regionů či kandidátských států, ale angažuje se například i v zemích v oblasti Středomoří, v Asii, Latinské Americe, podporuje státy africké, karibské či tichomořské oblasti. Celkem poskytuje úvěry zhruba 150 zemím. Tato banka je nezávislý orgán. Je neziskovou organizací, jež nemá žádné příjmy z vkladových či běžných účtů a ani nečerpá prostředky z rozpočtu Evropské unie. Její příjmy plynou z mezinárodních kapitálových trhů, přičemž základní kapitál poskytují členské země, jež na základě jejich hospodářského významu v Unii upisují podíly na kapitálu banky.¹⁹

Projekty, na něž EIB poskytuje nebo garantuje úvěry, jsou především z oblasti infrastruktury, rozvoje průmyslu, energetiky, ochrany architektonického dědictví, ochrany životního prostředí a jsou jimi například výstavba letišť, železničních a silničních spojení.

V České republice působí EIB již od roku 1992 a úvěrové smlouvy, jež byly uzavřeny do června roku 2010, mají celkovou hodnotu cca 11 584 mil. EUR, tj. cca 327 mld. CZK (při kurzu 26 CZK/EUR). Jedná se o úvěry na plnění funkcí státu a přímé úvěry na projekty, jimiž byly například výstavba univerzitního kampusu Masarykovy univerzity v Brně, dálniční obchvat Plzně, příprava a výstavba protipovodňových opatření a další. Úvěry ovšem nemusí čerpat vždy pouze stát, ale jsou poskytovány i krajům a municipalitám či zástupcům soukromého sektoru.²⁰

¹⁹ Podíl ČR na upsaném kapitálu EIB činí 0,764% (1 258 785 500 EUR) z celkové hodnoty upsaného kapitálu EIB (164 808 169 000 EUR).

²⁰ *Evropská investiční banka (EIB)* [online] Praha: MF ČR [cit. 2010-09-17] Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/mfo_eib.html>

2.5.3 Spolupráce veřejného a soukromého sektoru

PPP – Public Private Partnerships – méně známá, ale velmi perspektivní oblast investiční politiky, jež jako standardní nástroj při zajišťování veřejných služeb a veřejné infrastruktury přijala vláda České republiky Usnesením vlády České republiky ze dne 7. 1. 2004 č. 7 o Partnerství veřejného a soukromého sektoru v České republice.

Dle Zelené knihy o partnerství veřejného a soukromého sektoru a právu Společenství o veřejných zakázkách a koncesích se tímto pojmem označují formy spolupráce mezi orgány veřejné správy a podnikatelským sektorem za účelem zajištění financování, výstavby, obnovy, správy či údržby veřejné infrastruktury nebo poskytování veřejné služby²¹. Jedná se tedy o spolupráci veřejného a soukromého sektoru, jež vzniká za účelem využití zdrojů a schopností soukromého sektoru při zajištění veřejné infrastruktury nebo veřejných služeb. Soukromým subjektům jsou za tuto aktivitu odměnou buď příjmy z veřejných rozpočtů nebo předání práva za poskytované služby vybírat od veřejnosti platby. Službou je v případě PPP projektů míněno komplexní zajištění aktiva (např. dálnice, nemocnice apod.) včetně jeho provozování za předem smluvně sjednaných podmínek kvality a kvantity. Hlavním cílem projektů PPP je poskytování kvalitnějších služeb veřejnosti za nižší cenu, než jaké je schopen dosáhnout veřejný sektor²², tedy ekonomická výhodnost pro veřejný sektor, neboť existuje hypotéza, že soukromý sektor je při produkci zboží a služeb z důvodu přísnějšího rozpočtového omezení efektivnější než sektor veřejný. Pokud není tento předpoklad naplněn, nemá smysl projekt formou PPP realizovat. Další podmínkou, která by měla být splněna, aby byl PPP projekt úspěšný, je dělení rizik mezi zúčastněné strany tak, že každá strana nese takové riziko, které dokáže nejlépe řídit.

Oblastmi, ve kterých je modelu PPP využíváno, jsou například:

- dopravní infrastruktura – dálnice, tunely, mosty, rychlodráhy;

²¹ Komise Evropských společenství, Zelená kniha o partnerství veřejného a soukromého sektoru a práva Společenství o veřejných zakázkách a koncesích (konečná verze) [online], Brusel: Komise evropských společenství, 2004 [2010-10.11.] str. 3. Dostupný z WWW:
< <http://www.pppcentrum.cz/res/data/002/000344.pdf> >

²² PAVEL, J., Ing., Ph.D., PPP projekty v České republice – šance nebo Riziko, Implementace PPP projektů v České republice a její rizika, s. 10.

- zdravotnictví – nemocnice;
- školství – univerzitní komplexy, studentské koleje, školy;
- administrativní případně ubytovací kapacity – úřady, soudy, ubytovny, administrativní prostory, věznice a další.

2.5.4 Loterijní fondy

Tom Roberts ve své knize *The Funding Revolution: New Routes to Project Fundraising* uvádí jako důležitý finanční zdroj loterijní fondy. Zákon o Národní loterii byl ve Velké Británii schválen Parlamentem v roce 1993.²³ Provozovatelem britské národní loterie je společnost Camelot, která se zavázala k získávání peněz pro "Good Causes" (prospěšné účely) určené Parlamentem. Od roku 1994 opatřili hráči Národní loterie na veřejně prospěšné účely ve Velké Británii 25 mld. liber.

V České republice působí již od roku 1956 společnost SAZKA, a.s. Nabízí zábavu, vzrušení a zajímavé výhry. Ovšem také je již po více než půl století největším nestátním poskytovatelem finančních prostředků na veřejně prospěšné účely. Společnost se věnuje sponzorské činnosti nejen v oblasti tělovýchovy a sportu, ale i v oblasti kulturní, sociální, zdravotní či vědecko-výzkumné a přispívá nemalými částkami nadacím zabývajícím se například dětskou onkologií či možnostmi transplantace kostní dřeně. V souladu s povolením Ministerstva financí ČR vynakládá část výtěžků z loterií na veřejně prospěšné projekty v oblasti kultury, konkrétně na rekonstrukce a údržbu významných kulturních a historických památek²⁴. Objekty, jež si zasluhují poskytnutí finančních prostředků, navrhuje Ministerstvo kultury ČR. Tyto památky jsou dědictvím českého národa. Škody, které vzniknou na kulturních památkách, jsou nevratné a starat se o ně je národní povinností.

²³ ROB-ERTS, T., *The Funding Revolution: New Routes to Project Fundraising*, s. 5.

²⁴ T-Mobile Renta - loterie na záchranu kulturních památek [online]. Praha: SAZKA, a.s. [cit. 2010-10-11]
Dostupný z WWW: <<http://web-nlb.sazka.cz/LoterieAHry/docDetail.aspx?docid=19015375&doctype=ART>>

3 Efektivita využívání zdrojů EU v podmínkách ČR

Potenciálních zdrojů pro financování zamýšlených projektů je celá řada. Faktem ale zůstává, že finanční měšec Evropské unie, konkrétně strukturální fondy, patří k těm nejdůležitějším. Jedním z důvodů je fakt, že při použití tohoto zdroje a za předpokladu úspěšného ohodnocení žádosti, je povinný podíl spolufinancování z vlastních zdrojů žadatele (samozřejmě také záleží na charakteru projektu) menší, než při použití finančních prostředků jiného původu. Tato kapitola věnuje otázce úspěšnosti využívání zdrojů Evropské unie, konkrétně strukturálních fondů, a to v podmínkách České republiky.

3.1 Aplikace regionální politiky v ČR

Od 1. května 2004 má i Česká republika právo podílet se na nástrojích politiky hospodářské a sociální soudržnosti²⁵ a v programovacím období 2007 - 2013 má pro rozvoj a pomoc regionům k dispozici 26,69 mld. EUR, což jsou přibližně tři čtvrtiny ročního státního rozpočtu ČR. Aby Česká republika přesvědčila Evropskou unii o své způsobilosti čerpat finanční pomoc, musela zajistit požadované programové dokumenty, institucionální zázemí a především kvalitní projekty.

3.1.1 Programové dokumenty

Pro každé programovací období připravují členské země své programové dokumenty, prostřednictvím kterých se realizuje finanční pomoc. Programovací mechanismus vychází z cílů regionální politiky, které pro každé nové období stanoví Evropská komise a jež

²⁵ Tato politika je charakteristická cykly, které se shodují s rozpočtovými obdobími Evropské unie. Výdaje Evropské unie se plánují na sedmiletá období. Rozpočet Unie nesmí být nikdy schválen jako schodkový.

obecně definují, jakým způsobem a do kterých regionů bude pomoc směřována. Na základě takto definované pomoci země vypracují plány rozvoje, v případě České republiky se jedná o Národní rozvojový plán (NRP). Ze stanovených cílů regionální politiky a NRP vychází Národní strategický referenční rámec (NSRR), který tvoří základní strategii země v oblasti rozvoje. Z NSRR se odvíjejí jednotlivé operační programy, které již vymezují konkrétní oblast podpory.

Vzájemnou provázanost a hierarchii těchto strategických dokumentů znázorňuje uvedené schéma.

Obrázek 4 - Hierarchie a členění jednotlivých strategických dokumentů

Zdroj: CHVOJKOVÁ, A.; KVĚTOŇ, V., *Finanční prostředky fondů EU v období 2007 – 2013*, s. 11.

V případě České republiky jsou vytvářeny tyto národní dokumenty:

❖ Národní rozvojový plán (NRP)

Tento dokument²⁶, sloužící jako podklad pro vyjednávání o pomoci s Evropskou komisí (není ze strany EU požadován, jeho zpracování je dobrovolné), je základní strategický dokument, jež definuje priority státu, jeho stav, vývoj a cíle v hospodářské, sociální a politické oblasti. Obsahuje popis současné situace, zdůvodnění potřeby podpor, priority rozvoje a strategie k jejich dosažení. Vymezuje operační programy a rozdělení prostředků mezi ně a stanovuje systém pro řízení a monitorování.

❖ Národní strategický referenční rámec (NSRR)

Národní strategický referenční rámec²⁷ je po dohodě s daným členským státem schvalován Evropskou komisí. Vychází z cílů politiky soudržnosti a v případě České republiky i NRP. Je to základní rozvojová strategie zajišťující koordinaci pomoci EU. Obsahuje priority a opatření, na něž chce Česká republika použít prostředky ze strukturálních fondů, popisuje mechanismus a strukturu čerpání finanční pomoci a definuje jednotlivé operační programy. Globálním cílem pro období 2007 – 2013 dle NSRR je [6, s.36]: „... *přeměna socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu s cílem dosáhnout hospodářské úrovně EU-25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.*“

❖ Operační program (OP)

Jde o strategický dokument určený pro konkrétní tematickou oblast nebo konkrétní region soudržnosti. Obsahuje podrobnější popis cílů, jež zamýšlí členský stát

²⁶ Národním rozvojovým plánem je tento dokument nazýván v případě České republiky. Obecné označení je Plán rozvoje (Development plan).

²⁷ Obecně Rámec podpory Společenství (Community Support Framework – CSF).

dosáhnout a rovněž poskytuje již podrobnější informace, na co lze finanční pomoc z EU žádat.

❖ Implementační dokument

Implementační, respektive prováděcí dokument, doplňuje operační program o informace nezbytné pro realizaci projektů. Konkretizuje oblasti podpory a detailněji vymezuje náležitosti nutné pro čerpání finančních prostředků, například definice potencionálního žadatele, typy způsobilých aktivit či kritéria výběru projektů.

3.1.2 Operační programy

Rámec podpory Společenství, respektive Národní strategický referenční rámec, je realizován prostřednictvím Operačních programů, jež konkrétně stanovují systém realizace podpory.

V současném programovacím období je v České republice realizováno celkem 26 programů, 24 operačních programů dělících se dále na tematické (sektorové), regionální, programy pro Prahu a programy Evropské územní spolupráce, viz příloha B a dále 2 síťové programy.

Tematické (sektorové) operační programy navazují na čtyři sektorové operační programy realizované v České republice v období 2004 – 2006. Zaměřují se na určité odvětví a jsou prováděny v celé republice s výjimkou hlavního města Prahy.

Regionální operační programy jsou zaměřeny na rozvoj jednotlivých regionů a navazují na bývalý Společný regionální operační program, jenž platil pro celé území České republiky.

Operační programy pro Prahu jsou vytvořeny pro druhý cíl politiky soudržnosti, neboť hlavní město Praha s HDP vyšším než 75 % průměru EU nemůže čerpat podporu v rámci cíle Konvergence. Programy mají kombinovaný regionální a tematický charakter.

Program Mezinárodní spolupráce se zaměřuje na spolupráci mezi institucemi a veřejnými orgány s cílem výměny zkušeností za účelem posílení regionálního rozvoje. Je společný pro všechny členské státy EU a také Norsko a Švýcarsko. Operační program Nadnárodní spolupráce má podobné cíle, ale Česká republika v jeho případě spolupracuje pouze s Rakouskem, Polskem, částí Německa, Maďarskem, Slovinskem, Slovenskem, částí Itálie a z nečlenských zemí s částí Ukrajiny. Programy přeshraniční spolupráce jsou dvoustranné operační programy. Jsou určeny pro příslušné příhraniční regiony, jež sousedí s regionem v jiném členském státě. Jejich úkolem je podpora spolupráce s přeshraničním regionem a posílení rozvojového potenciálu.

ESPON 2013 a INTERACT II jsou síťové programy určené pro všechny členské státy. ESPON 2013 se zabývá výzkumem evropského území a INTERACT II je zaměřen na šíření výstupů programů cíle evropské územní spolupráce.

3.2 Finanční alokace pro období 2007 – 2013

V programovém období 2007 – 2013 bylo pro Českou republiku z fondů Evropské unie alokováno 26,69 miliard EUR²⁸, tedy zhruba 752,7 miliard Kč²⁹.

Pro úspěšné čerpání musí Česká republika během celého období přidat navíc přibližně 132 mld. Kč z národních zdrojů na spolufinancování projektů, protože Evropská unie financuje maximálně 85 % způsobilých výdajů.

Původ prostředků určených pro současné období ukazuje tabulka č. 2, ve které je uvedena alokace pro jednotlivé roky.

²⁸ Jen pro porovnání, v minulém zkráceném programovacím období 2004 – 2006 činila alokace finančních prostředků pro Českou republiku 2,63 mld. EUR.

²⁹ Při použití směnného kurzu 1 EUR = 28,2 CZK.

Tabulka 2 - Alokace strukturálních operací v období 2007 - 2013 (mil. EUR)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-2013
Strukturální fondy	2 223	2 330	2 438	2 550	2 663	2 775	2 889	17 867
Fond soudržnosti	1 096	1 150	1 202	1 258	1 314	1 371	1 427	8 818
Celkem strukturální operace	3 319	3 480	3 640	3 809	3 977	4 145	4 316	26 686

Zdroj: Finanční alokace na strukturální fondy a Fond soudržnosti [online]. Praha: MF ČR [cit. 2010-9-20].

Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_financni_alokace.html>

Poměr rozdělení finančních prostředků v rámci cílů stanovených Evropskou unií ukazuje obrázek č. 5. Největší objem je vyčleněn pro Cíl Konvergence, jež podporuje hospodářský a sociální rozvoj regionů. Podstatně méně peněz je určeno pro Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, pod který v České republice spadá pouze hlavní město Praha, jako nejrozvinutější region v ČR a současně jeden z nejvyspělejších v rámci EU. Nesplňuje tak podmínky Cíle "Konvergence" (HDP na obyvatele nižší než 75 % průměru EU) a může žádat o finanční pomoc z Cíle "Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost". Zbytek alokace je určen pro Cíl Evropská územní spolupráce, jež podporuje přeshraniční spolupráci regionů.

Obrázek 5 - Rozdělení prostředků fondů EU určených pro ČR

Zdroj: Fondy Evropské unie [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, [cit. 2010-9-27].

Rozdělení prostředků fondů EU mezi cíle politiky HSS v období 2007—2013. Dostupný z WWW:

<<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>>

3.3 Programovací období 2004 - 2006 a 2007 - 2013

Typickou lidskou snahou je porovnávat minulé se současným, hodnotit současné a plánovat budoucí. V případě programovacích období, během nichž měla Česká republika možnost čerpat finanční prostředky by ovšem bylo porovnáváno neporovnatelné. Mezi obdobími jsou diametrální rozdíly, jenž činí z logiky věci tyto časové etapy neschopnými komparace.

Důvody pro nemožnost srovnání minulého a současného programového období jsou například rozdílné délky trvání programovacích období, rozdílné finanční alokace, zjednodušení a revoluční změna pravidel, redukce fondů, modifikace pravidla "n+2", více rozpracovaná legislativa, nové operační programy, vznik Národního orgánu pro koordinaci atd.

V následujících kapitolách budou uvedeny nejprve nejvýraznější změny, jimiž se období odlišují a poté zhodnoceny průběhy čerpání finančních alokací pro obě období.

3.3.1 Rozdíly mezi programovacími obdobími 2000 – 2006 a 2007 – 2013

Již v plánovacím období 2000 – 2006 byla pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti (regionální a strukturální politiky) typická snaha o větší efektivnost využívání poskytovaných finančních prostředků, v rámci které došlo oproti období předchozímu k několika změnám. Pro nové období 2007 – 2013 byla navržena (ať už na úrovni celé Evropské unie či pouze na úrovni České republiky) a přijata celá řada změn oproti období minulému zasahující do oblastí cílů, zásad pomoci, strategie a programování, finančního řízení či monitorování a kontroly.

Rozdíly, dle mého názoru nejpodstatnější, jsou popsány v dalším textu. Nejprve jsou uvedeny změny na úrovni evropské, poté změny v rámci České republiky.

❖ Obecné cíle a struktura politiky soudržnosti

Ve jménu snahy o větší účinnost využívání pomoci EU členskými státy došlo například k oddělení prostředků určených pro stávající členské země a země kandidátské či ke snížení počtu realizovaných cílů. Stará struktura byla radikálním zásahem Evropské komise nahrazena novou, která celkový mechanismus zjednodušuje. Z tabulky č. 3 je patrné, že došlo k přeměně fondů či jejich sloučení v rámci jiných finančních nástrojů. Podstatnou změnou je, že Fond soudržnosti již nefunguje samostatně, ale je přiřazen k ERDF a ESF a platí pro něj stejná pravidla programování a řízení, neboť jestliže chce Evropská unie dosáhnout soudržnosti všech svých regionů, měl by být použit především Fond soudržnosti

Tabulka 3 - Změny ve struktuře cílů a finančních nástrojů

2000 – 2006		2007 – 2013	
Cíle	Finanční nástroj	Cíle	Finanční nástroj
Soudržnost	Fond soudržnosti	Konvergence	Fond soudržnosti ERDF ESF
Cíl 1	ERDF ESF EAGGF – orientační a záruční sekce FIFG		
Cíl 2	ERDF ESF		
Cíl 3	ESF	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	ERDF ESF
INTERREG	ERDF	Evropská územní spolupráce	ERDF
URBAN	ERDF		
EQUAL	ESF		
LEADER+	EAGGF – orientační sekce		
Rozvoj venkova a restrukturalizace rybolovu mimo Cíl 1	EAGGF – záruční sekce FIFG ³⁰	Problematika rozvoje venkova a rybolovu není nadále součástí politiky soudržnosti	
9 cílů a iniciativ	6 finančních nástrojů	3 cíle	3 finanční nástroje

Zdroj: *Abeceda fondů Evropské unie 2007 - 2013, s. 4.*

³⁰ Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EAGGF) nahrazuje Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EASFRD), Finanční nástroj pro rozvoj rybolovu (FIFG) nahrazuje Evropský rybářský fond (EFF) a oba mají v programovacím období 2007 – 2013 vlastní právní základ a nejsou již součástí politiky soudržnosti.

Rovněž dochází prostřednictvím nových finančních nástrojů (viz kapitola 2.1.8 Finanční nástroje regionální politiky) k lepší koordinaci s Evropskou investiční bankou a Evropským investičním fondem.

❖ Strategický přístup a programování

V souvislosti s Lisabonskou strategií, jež si klade za cíl vytvořit z Evropské unie nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější ekonomiku světa, přijala Evropská komise opatření směřující k realizaci tohoto cíle spočívající zejména v podpoře udržitelného růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. Pro politiku soudržnosti bylo definováno několik nových priorit:

- investice do oblasti s vysokým růstovým potenciálem;
- investice do hnacích sil růstu a zaměstnanosti;
- podpora provádění provázané strategie ve střednědobém a dlouhodobém horizontu;
- podpora integrovaného přístupu k územní soudržnosti.³¹

Nová regionální politika se spíše než na pouhé přerozdělování finančních prostředků zaměřuje na multiplikační efekty, efektivitu vynakládaných prostředků, princip návratnosti a více individuální přístup.

I v oblasti programování došlo oproti minulému období k určitým změnám a není již povinností členských zemí zpracovávat tolik programových dokumentů, viz tabulka č. 4. Evropská komise ve snaze o užší spolupráci s členskými zeměmi navrhla Obecné strategické zásady Společenství pro soudržnost. Každý stát předložil programové dokumenty zpracované v souladu s těmito zásadami, čímž je dosaženo větší provázanosti mezi úrovní Společenství, úrovní vnitrostátní a úrovní zavádění programů.

Pro období 2007 – 2013 je zaveden nový nástroj (ruší se Rámec podpory Společenství, Jednotné programové dokumenty a komplementy programu), a to Národní strategický

³¹ STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J., Regionální politika a její nástroje, s. 65.

referenční rámec, jako jedinou celkovou vizi každého členského státu. NSRR tedy není již nástrojem řízení, ale jedná se spíše o rozvojovou strategii daného státu, jež obsahuje analýzu společensko-ekonomické situace, výčet silných a slabých stránek celého území, prováděcí principy definovaných priorit atd. Naopak hlavními nástroji řízení a programování jsou Operační programy, jež jsou oproti minulosti méně podrobné a členský stát tak má více volnosti pro uskutečňování svých cílů a priorit.

Tabulka 4 - Změny ve strategickém přístupu a programování

2000 – 2006	2007 – 2013
1. Plán rozvoje	1. Národní rozvojový plán (zpracování tohoto dokumentu je dobrovolné a není ze strany EU vyžadován, nicméně Česká republika jej s ohledem na Obecné strategické zásady Společenství pro soudržnost vypracovala)
2. Rámec podpory Společenství	2. Národní strategický referenční rámec
3. Operační programy	3. Operační programy
4. Jednotný programový dokument	
5. Dodatek k programu (doplňk k bodům 3 a 4)	

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Politika soudržnosti 2007 - 2013, Poznámky a úřední texty, s. 29

Uvedená tabulka ilustruje zjednodušení povinnosti zpracování programových dokumentů.

❖ Rozdílné finanční alokace s jasným dopadem na absorpční kapacitu

Pro období 2004 - 2006 měla Česká republika k dispozici 2,63 mld. EUR, což je méně, než je určeno pro jednotlivé roky období současného. Celková alokace finančních prostředků pro Českou republiku v období 2007 - 2013 činí 26,69 mld. EUR. V tomto programovacím období má tedy Česká republika v rámci kohezní politiky k dispozici částku, jež tvoří přibližně 10 % celkového státního rozpočtu.

❖ Existence pravidel "n+2" a "n+3"

Pro období 2004 - 2006 platilo v České republice pravidlo "n+2". Toto pravidlo říká, že závazek členské země vůči Evropské komisi musí být splněn do dvou let od jeho přijetí. To znamená, že prostředky nárokováné např. pro rok 2006, mohou být čerpány ještě dva roky po skončení programovacího období 2004 - 2006. Pro období 2007 - 2013 vstoupilo v platnost další pravidlo, a sice "n+3", jež je založeno na stejném principu jako "n+2". Neplatí však pro celé programovací období, ale pouze pro roky 2008 - 2010. Lhůta pro vypořádání konečných plateb je fakticky prodloužena až do 31. března 2017, neboť dle čl. 93, odst. 3 Obecného nařízení³² se část závazků otevřená k 31. prosinci 2015, tedy alokace roku 2013, automaticky ruší, pokud Evropská komise neobdrží přijatelnou žádost o platbu do 31. března 2017.

Veškeré změny strategické, technické či administrativní jsou samozřejmě doprovázeny i změnami byrokratickými. V rámci přechodu z minulého na současné programovací období nelze tedy mluvit o jakémsi přenosu či kumulaci zkušeností, neboť například vznik samostatných operačních programů a celkově vyšší počet nových operačních programů si vyžádal potřebu nabírání vysokého počtu nových pracovníků a často dochází k fluktuaci mezi pracovníky³³. Vysokým tempem se rovněž obměňuje i politická garnitura, jež aby mohla rozhodovat, musí se naučit a pochopit alespoň základní pravidla čerpání evropské finanční pomoci, což trvá měsíce.

³² Obecným nařízením je nazýváno Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999.

³³ Reakcí na vysokou fluktuaci pracovníků zapojených do realizace politiky soudržnosti v ČR a příslibem zlepšení této situace bylo Usnesení vlády č. 818/2007, které od r. 2008 umožňuje zvýšit platy pracovníkům řídicího a implementačního systému a současně vnáší systém do vzdělávacích programů v této sféře.

3.4 Čerpání finanční alokace

Tato kapitola se věnuje aplikaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti v České republice, a proto se zaměřuji hlavně na programy, které byly určeny konkrétně na rozvoj regionů v České republice.

3.4.1 Programovací období 2004 - 2006

V programovacím období 2004 - 2006 bylo na území ČR v rámci Cílů 1, 2 a 3 politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie realizováno celkem 16 programů podpory fondů EU s celkovou alokací 2,63 mld. EUR, což představovalo zhruba 80 mld. Kč. Tento objem finančních prostředků zahrnuje i částky uvolněné pro Iniciativy Společenství (100,8 mil. EUR) a projekty Fondu soudržnosti (945,3 mil. EUR), viz tabulka č. 5.

Tabulka 5 - Alokace strukturálních operací pro ČR v programovacím období 2004 - 2006 (mil. EUR)

	2004 - 2006	2004	2005	2006
Strukturální fondy	1584,4	381,5	528,9	674
Cíl 1 (regiony NUTS II)	1454,3	339	485,5	629,8
Cíl 2 (Praha)	71,3	23,3	23,8	24,2
Cíl 3 (Praha)	58,8	19,2	19,6	20
Iniciativy Společenství	100,8	28,6	32,1	40,1
Fond soudržnosti	945,3	316,9	266,1	362,3
Strukturální operace celkem	2630,5	727	827,1	1076,3

Zdroj: *Fondy Evropské unie*. [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, [cit. 2010-10-04]. Rozdělení prostředků mezi strukturální fondy, fond soudržnosti a Iniciativy Společenství v České republice v období 2004—2006. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2004-2006>>

Programy spadající pod Iniciativy Společenství a projekty realizované díky Fondu soudržnosti se zaměřovaly na řešení problémů dotýkajících se celého území Evropské unie a byly vyhlašovány a řízeny Evropskou komisí, a proto závěry týkající se čerpání těchto finančních prostředků tato práce neobsahuje.

Z tabulky č. 5 - Alokace strukturálních operací pro ČR v programovacím období 2004 - 2006 je patrné, že většina prostředků pocházejících ze strukturálních fondů byla určena pro Cíl 1 realizovaný prostřednictvím Rámce podpory Společenství (RPS), jež představoval základní strategii pro sociální a ekonomický rozvoj regionů soudržnosti (NUTS II). Rámec podpory Společenství byl realizován prostřednictvím pěti operačních programů a celkově bylo na RPS pro celé programové období 2004 - 2006 alokováno 1454 mil. EUR ze zdrojů strukturálních fondů

V regionu soudržnost hl. m. Praha byly realizovány zjednodušené programy, a sice Jednotný programový dokument pro Cíl 2 (JPD 2) a Jednotný programový dokument pro Cíl 3 (JPD 3), jež jsou také financovány ze strukturálních fondů. Cílem programu JPD 2 bylo odstranění slabých stránek a rozvojových bariér regionu především revitalizací a zkvalitněním městského prostředí tak, aby Praha byla prosperujícím a dynamickým hlavním městem členské země EU. A program JPD 3 byl zaměřen na zefektivnění trhu práce.

Celková alokace veřejných zdrojů

Protože Evropská unie přispívá členským zemím na realizaci projektů částkou představující maximálně 85 % způsobilých výdajů, musela Česká republika financovat zbývající část z národních zdrojů. Podrobněji strukturu finančního plánu ukazuje následující tabulka č. 6.

Tabulka 6 - Finanční plán RPS a JPD v členění dle fondů (EUR)

Program	EU	Národní zdroje	Celkové veřejné výdaje
Společný regionální operační program (SROP)	454 332 571	144 698 492	599 031 063
OP Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ)	318 819 283	103 610 232	422 429 515
OP Průmysl a podnikání (OP PP)	260 852 142	86 950 712	347 802 854
OP Infrastruktura (OP I)	246 360 355	88 348 051	334 708 406
OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP RVMZ)	173 901 427	77 020 889	250 922 316
Rámec podpory Společenství (Cíl 1)	1 454 265 778	500 628 376	1 954 894 154
JPD 2 (Cíl 2)	71 295 400	71 295 400	142 590 800
JPD 3 (Cíl 3)	58 793 363	58 793 363	117 586 726
JPD	130 088 763	130 088 763	260 177 526

Zdroj: Vlastní zpracování, data z : Rámec podpory společenství, podklad pro závěrečnou zprávu vytvořený pro interní potřebu Ministerstva pro místní rozvoj, s. 38-47.

Z tabulky je patrné, že Česká republika musela k prostředkům ze strukturálních fondů při realizaci Rámce podpory společenství, JPD 2 a JPD 3 přidat příspěvek národního spolufinancování o objemu více než 630 mil. EUR, což je 28 % z objemu celkových veřejných výdajů. Dále je zřejmé, že nejvyšší částka byla přidělena Společnému regionálnímu operačnímu programu (SROP), který měl podíl na finančních prostředcích strukturálních fondů 27 %. Naopak nejnižší alokaci měl k dispozici pražský program zaměřený na rozvoj lidských zdrojů (JPD 3) s finančním podílem přes 6 %, což vyplývá z neinvestičního charakteru JPD 3.

Průběh realizace pomoci

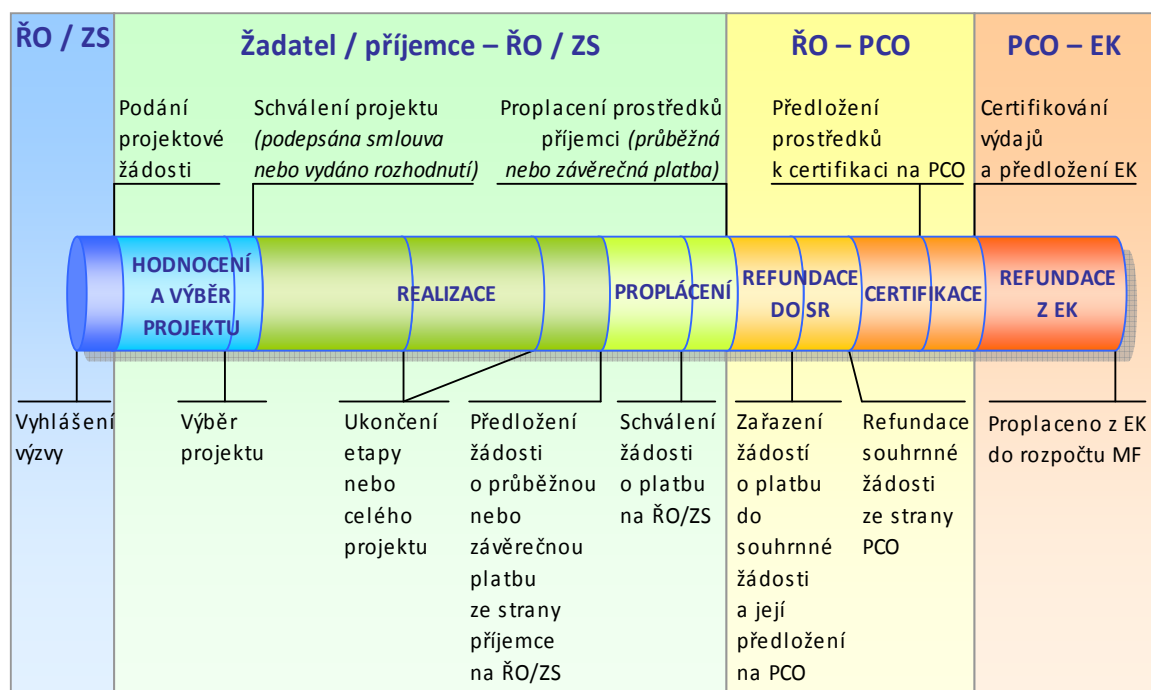
Průběh realizace byl u jednotlivých operačních programů velmi diferencovaný. Vliv hrál nejen charakter projektů a připravenost potenciálních příjemců, ale i absorpční kapacita³⁴. Úkolem každého řídicího orgánu bylo sledovat, zda jsou dodržovány zásady operačních programů a optimalizovat postupy, aby bylo zajištěno, že pomoc z fondů EU je poskytována správně a efektivně. Odpovědnost za efektivitu a racionální řízení celkové finanční pomoci a koordinaci řízení všech operačních programů podporujících rozvoj České republiky mělo Ministerstvo pro místní rozvoj, jako řídicí orgán Rámce podpory Společenství.

Z hlediska pravidla "n+2" musela Česká republika vyčerpat alokaci určenou pro rok 2006 do 31.12.2008. Toto datum bylo následně změněno na 30. 6. 2009, neboť Evropská komise navrhla členským zemím postiženým hospodářskou krizí prodloužení doby na dočerpání finančních prostředků. U všech operačních programů byly do konce programovacího období zazávazkovány (tzn. schváleny) projekty v objemu alokace programu. A u mnoha operačních programů se i přes počáteční problémy podařilo při uplatnění pravidla "n+2" vyčerpat určené alokace. Průběh čerpání finančních prostředků v jednotlivých letech období 2004 - 2009 zachycují tabulky uvedené v příloze C.

Systém toků finančních prostředků poskytnutých České republice Evropskou unií pracuje na principu předfinancování. Podíl EU je nejprve předfinancován z příslušných kapitol státního rozpočtu ČR a až poté refundován zpět do dané kapitoly státního rozpočtu ze zdrojového účtu Platebního a certifikačního orgánu (PCO), jímž je Národní fond MF ČR. Tento systém vyžaduje, aby měly jednotlivé kapitoly státního rozpočtu, respektive řídicí orgány pro daný rok ve svém rozpočtu dostatečné množství finančních prostředků.

Pro objasnění procesu čerpání finančních prostředků z EU, který funguje na principu předfinancování ze státního rozpočtu (SR), napomůže obr. č. 6.

³⁴ Absorpční kapacita je schopnost státu využít prostředky poskytované z fondů Evropské unie. Zahrnuje například administrativní kapacitu, což je schopnost programy financované z evropských fondů řídit a dodržovat příslušná nařízení a předpisy. Důležitou je také schopnost spolufinancování projektů z národních veřejných zdrojů.

Obrázek 6 - Schéma průběhu čerpání finančních prostředků

Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 - 2013 [online] Praha: NOK-MMR, 20.září 2010 [cit. 2010-10-13]. s. 7. Dostupný z WWW: < <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/d4d084ae-cde6-466a-8ec1-c907ab9c5cb3/Mesicni-monitorovaci-zprava> >

Investor schváleného projektu předkládá řídicímu orgánu průběžné žádosti a po ukončení projektu závěrečnou žádost o platbu, jež jsou propláceny z příslušných kapitol SR. Poté je tento podíl spolufinancování refundován zpět do dané kapitoly SR ze zdrojového účtu Platebního a certifikačního orgánu (PCO - Národní fond MF). Po certifikaci výdajů jsou prostředky refundovány na účet PCO z rozpočtu Evropské komise.

Při uplatňování pravidla "n+2" se porovnává aktuální stav čerpání s alokací určenou pro daný rok, neboť toto pravidlo říká, že Komise zruší každou část závazku, který nebyl uhrazen platbou na účet anebo na nějž neobdržela přijatelnou žádost o platbu, definovanou čl. 32 odst. 3, do konce druhého roku, který následuje po roce přijetí závazku.³⁵

³⁵ NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1260/1999 ze dne 21. června 1999 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech, Hlava III PŘÍSPĚVKY A FINANČNÍ ŘÍZENÍ PROVÁDĚNÉ FONDY, Kapitola II FINANČNÍ ŘÍZENÍ, Článek 31 Rozpočtové závazky. (Pro období 2007 - 2013 bylo toto nařízení zrušeno a nahrazuje jej

Vzhledem ke skutečnosti, že programovací období 2004 - 2006 je již ukončené, nepodařilo se mi shromáždit podrobná data informující o čerpání evropských peněz po jednotlivých kalendářních měsících, což by mělo mnohem větší vypovídací hodnotu. Data v tabulkách informujících o průběhu čerpání jsou v EUR (příloha C), neboť při vykazování alokace v Kč, musí být částky přepočítávány kurzy, které platí k okamžikům jednotlivých certifikací. V závěru této podkapitoly ale je samozřejmě uvedena výsledná situace v české měně.

Situace v čerpání se výrazně zlepšila v roce 2006. V rozhodných letech 2006 a 2007 se podařilo vyčerpat příslušné alokace. Za RPS byly do konce roku 2006 certifikovány prostředky ve výši 496 748 166 EUR, což je 109 % alokace pro rok 2004, u JPD se situace zlepšovala poněkud pomaleji, neboť bylo do konce roku 2006 certifikováno pouze 49 502 918 EUR, což představuje 58 % alokace pro rok 2004. U naprosté většiny operačních programů byly do konce programovacího období zazávazkovány projekty pokrývající celkové alokace. (K 30.6.2009 došlo v souhrnu k přezávazkování u RPS o 13,6 % a u JPD o 9,8 % - viz příloha C.)

K okamžiku ukončení programovacího období, tedy k datu 30. 6. 2009 bylo, dle k tomuto datu dostupných údajů, za RPS vyčerpáno 1 689 232 931 EUR z celkové alokace 1 954 894 154 EUR, což představuje 86,4 % a za JPD 229 667 54 EUR z celkové alokace 260 177 526 EUR, což je 88,3 %. K tomuto datu ještě nebylo možné přesně stanovit výsledné výše čerpání, neboť byly dokončovány procesy certifikací.

V důsledku posilování koruny vůči euru mezi lety 2004 a 2009 došlo dokonce v několika programech k přečerpání dostupné alokace, která byla stanovena v eurech již před zahájením programového období, více podkapitola 3.5.

Výsledné informace o stavu vyčerpaných prostředků za období 2004 - 2006 jsou uvedeny v tabulce č. 7.

NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999.)

Tabulka 7 - Přehled realizace operačních programů a jednotných programových dokumentů

Program	Alokace ³⁶ EU + národní zdroje (tis. Kč)	Počet projektů		Objem veřejných výdajů (tis. Kč)		Vyčerpano (%)
		Předložené žádosti	Realizované projekty	Předložené žádosti	Realizované výdaje	
SROP	17 105 600	5 660	2 780	52 135 600	17 255 900	100,9
OP RLZ	11 089 900	7 500	2 630	36 729 200	11 566 800	104,3
OP PP	9 322 200	5 220	2 810	23 386 100	9 266 300	99,4
OP I	9 664 100	930	400	28 198 600	9 992 700	103,4
OP RVMZ	7 132 100	4 980	3 600	10 665 200	6 998 200	98,1
RPS	54 313 900	24 290	12 220	151 114 700	55 079 900	
JPD 2	3 785 800	410	290	8 053 900	3 808 500	100,6
JPD 3	3 126 700	1 790	780	9 198 500	3 142 300	100,5
JPD	6 912 500	2 200	1 070	17 252 400	6 950 800	
Celkem	61 226 400	26 490	13 290	168 367 100	62 030 700	101,37

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, Sekce NOK a evropských záležitostí, Odbor řízení a koordinace NSRR, Oddělení metodického řízení NSRR.

Z přehledu v tabulce č. 7 je patrné, že Česká republika za zkrácené programovací období 2004 - 2006 využila prostředky Evropské unie velmi úspěšně a celkově překročila hranici 100 %.

Zrealizováno bylo 13 290 projektů o celkovém finančním objemu přes 62 mld. Kč. Projekty byly uskutečňovány v mnoha odvětvích ekonomiky – v průmyslu, dopravě, oblasti životního prostředí, zemědělství, vzdělávání, zaměstnanosti i v cestovním ruchu. Ty největší byly zaměřeny na rozvoj dopravní infrastruktury a životní prostředí. Mezi nejméně finančně náročné patřily zejména akce vzdělávacího charakteru, projekty sociální integrace a projekty z oblasti zemědělství.

³⁶ Alokace na jednotlivé programy byly z EUR na CZK přepočteny příslušnými průměrnými kurzy čerpání.

3.4.2 Programovací období 2007 - 2013

V programovacím období 2007 - 2013 je k dispozici mnohem více prostředků z evropské politiky soudržnosti než v období minulém, na všechny operační programy je vyčleněno celkem 26,7 miliardy EUR.

Alokace je stejně jako v období předchozím fixována v EUR, a proto je objem finančních zdrojů v korunovém vyjádření závislý na vývoji měnového kurzu - podrobněji kapitola 3.5. Z 26 aktivit Národního strategického referenčního rámce se 18 operačních programů nachází v gesci českých řídicích orgánů. Podrobně sledováno je pouze 17 operačních programů. Výjimkou je OP ČR - Polsko, a to vzhledem k tříměsíční aktualizaci dat o čerpání, jež v tomto případě probíhá na základě spolupráce se zahraničními partnery.

Celkovou alokaci finanční pomoci pro Českou republiku v rozdělení dle jednotlivých let programovacího období a dle cílů zobrazují tabulka č. 2 a příloha D. Objemy finančních prostředků určené pro jednotlivé sledované operační programy uvádím v tabulce č. 8.

Tabulka 8 - Alokace pro období 2007 - 2013 v členění dle jednotlivých sledovaných fondů (mil. EUR)

Program	Označení programu	EU	Národní zdroje	Celková alokace podpory
OP Doprava	OP D	5 774,0	1 019,0	6 793,0
OP Životní prostředí	OP ŽP	4 917,9	867,8	5 785,7
OP Podnikání a inovace	OP PI	3 041,3	536,7	3 578,0
OP Výzkum a vývoj pro inovace	OP VaVpI	2 070,7	287,5	2 358,1
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	OP LZZ	1 837,4	289,7	2 127,1
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	OP VK	1 828,7	537,4	2 366,1
Integrovaný operační program	IOP	1 582,4	279,2	1 861,6
OP Technická pomoc	OP TP	247,7	43,8	291,5
ROP NUTS II Severozápad	ROP SZ	745,9	131,9	877,8
ROP NUTS II Severovýchod	ROP SV	656,5	115,9	772,3
ROP NUTS II Střední Čechy	ROP SC	559,1	98,7	657,7

ROP NUTS II Jihozápad	ROP JZ	619,7	109,4	729,0
ROP NUTS II Jihovýchod	ROP JV	704,4	124,3	828,8
ROP NUTS II Moravskoslezsko	ROP MS	716,1	126,4	842,5
ROP NUTS II Střední Morava	ROP SM	657,4	116,0	773,4
OP Praha Konkurenceschopnost	OP PK	234,9	41,5	276,4
OP Praha Adaptabilita	OP PA	108,4	19,1	127,5
Celkem		26 302,5	4 744,2	31 046,7

Zdroj: Vlastní zpracování. Data z: Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 - 2013 [online]. Praha: NOK-MMR, únor 2008 [cit. 2010-10-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/cb/cb5ede3a-29ad-4042-9879-13489f546f85.pdf>> a Programy 2007 - 2013[online]. Praha: NOK-MMR [cit. 2010-10-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013>>

Tabulka č. 8 ukazuje, že evropské zdroje jsou opět doplněny národními zdroji České republiky, neboť EU přispívá regionům na realizaci projektů maximálně do výše 85 % způsobilých výdajů.

K září letošního roku bylo řídicím orgánům předloženo téměř čtyřicet tisíc žádostí o podporu ve výši cca 927 mld. Kč. Tato částka přesahuje celkovou alokaci na současné implementační období zhruba o 20 %. Bohužel zhruba každá třetí žádost v této soutěži o finanční podporu neuspěje, schváleno tedy bylo přibližně sedmnáct tisíc projektů. Jak již bylo uvedeno v předchozí části práce, finanční prostředky jsou konečným příjemcům pomoci propláceny nejprve z národních zdrojů a poté refundovány ze zdrojů evropských. K 3. září 2010 bylo konečným příjemcům pomoci proplaceno celkově 155,4 mld. Kč, což je přibližně pětina celkové alokace.³⁷ Situaci skutečně vyčerpaných prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti zobrazuje tabulka č. 9. Poslední dva sloupce uvádějí výdaje, které již byly certifikované a byla tedy Evropské komisi předložena žádost o proplacení těchto prostředků. K uvedenému datu roku bylo ze strany Platebního a certifikačního orgánu (Ministerstvo financí) certifikováno celkem 2 030,5 mil. EUR, což představuje 7,7 % alokace na období 2007 - 2013. Všeobecně se očekává (na základě

³⁷ Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 - 2013 [online]. Praha: NOK-MMR, 20.září 2010 [cit. 2010-10-18]. s. 9 - 15. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/d4d084ae-cde6-466a-8ec1-c907ab9c5cb3/Mesicni-monitorovaci-zprava>>

predikcí poskytovaných ŘO) skokový nárůst vyčerpaných finančních prostředků v rozmezí desítek procent přibližně v roce 2012.

Tabulka 9 - Stav čerpání vzhledem k alokaci 2007 - 2013 pro jednotlivé sledované OP

Program	Fond	Alokace z fondů EU	Prostředky předložené k certifikaci		Certifikované výdaje předložené EK	
		mil. EUR	mil. EUR	%	mil. EUR	%
		A	b	b/a	c	c/a
OP D	ERDF	1 170,40	377,4	32,2	377,4	32,2
	FS	4 603,60	379,1	8,2	379,1	8,2
OP ŽP	ERDF	702,5	40,7	5,8	40,7	5,8
	FS	4 215,40	218	5,2	218	5,2
OP PI	ERDF	3 041,3	306,7	10,1	209,9	6,9
OP VaVpI	ERDF	2 070,7	0,2	0	0,2	0
OP LZZ	ERDF	1 811,80	89,2	4,9	41,2	2,3
	FS	25,6	0,7	2,6	0,3	1,3
OP VK	ERDF	1 811,80	4,9	0,3	4,9	0,3
	FS	16,9	0	0	0	0
IOP	ERDF	1 553,00	45,3	2,9	45,3	2,9
	FS	29,4	0,1	0,4	0,1	0,4
OP TP	ERDF	243,8	11,5	4,7	11,5	4,7
	FS	3,9	0,2	4,7	0,2	4,7
ROP SZ	ERDF	745,9	39,9	5,4	39,9	5,4
ROP SV	ERDF	656,5	150,9	23	150,9	23
ROP SC	ERDF	559,1	72,1	12,9	41,9	7,5
ROP JZ	ERDF	619,7	82,1	13,3	21,1	3,4
ROP JV	ERDF	704,4	157	22,3	157	22,3
ROP MS	ERDF	716,1	65,2	9,1	65,2	9,1
ROP SM	ERDF	657,4	174	26,5	174	26,5
OP PK	ERDF	234,9	26,5	11,3	16,3	6,9
OP PA	ERDF	108,4	10,5	9,7	10,5	9,7
Sledované OP		26 302,5	2 252,2	8,6	2 005,6	7,6
OP ČR-PL	ERDF	219,5	42,9	19,5	24,9	11,3
NSRR		26 522,1	2 295,1	8,7	2 030,5	7,7

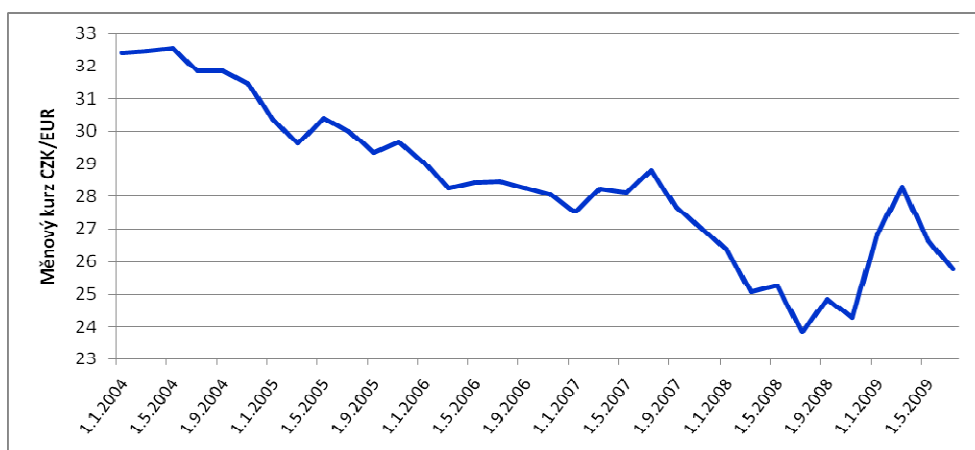
Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 - 2013 [online]. Praha: NOK-MMR, 20.září 2010 [cit. 2010-10-18]. s. 15. Dostupný z WWW: < <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/d4d084ae-cde6-466a-8ec1-c907ab9c5cb3/Mesicni-monitorovaci-zprava> >

3.5 Vliv měnového kurzu na skutečnou výši spolufinancování

Kolísání měnového kurzu, respektive posilování domácí měny, má v oblasti implementace politiky soudržnosti EU negativní dopad, neboť alokace finančních prostředků jsou fixované v EUR. Důsledkem posílení české měny tak dochází ke snižování finanční hodnoty evropských dotací.

Pro zjišťování vlivu vývoje kurzu na skutečnou výši evropského spolufinancování je vypočítáván rozdíl mezi prostředky požadované v projektové žádosti při jejím příjmu, prostředky veřejných zdrojů přepočtených kurzem ke dni vydání Rozhodnutí o poskytnutí dotace a skutečně vyplacenými prostředky příjemcům podpory záúčtovaným dle aktuálního kurzu. Jinak vyjádřeno, jedná se o rozdíl mezi kurzem platným ke dni příjmu žádosti, kurzem platným v den vydání Rozhodnutí a kurzem platným v den zúčtování certifikovaných realizovaných výdajů.

V průběhu realizace Rámce podpory Společenství docházelo k posilování kurzu Kč vůči EUR, což znázorňuje obrázek č. 7.

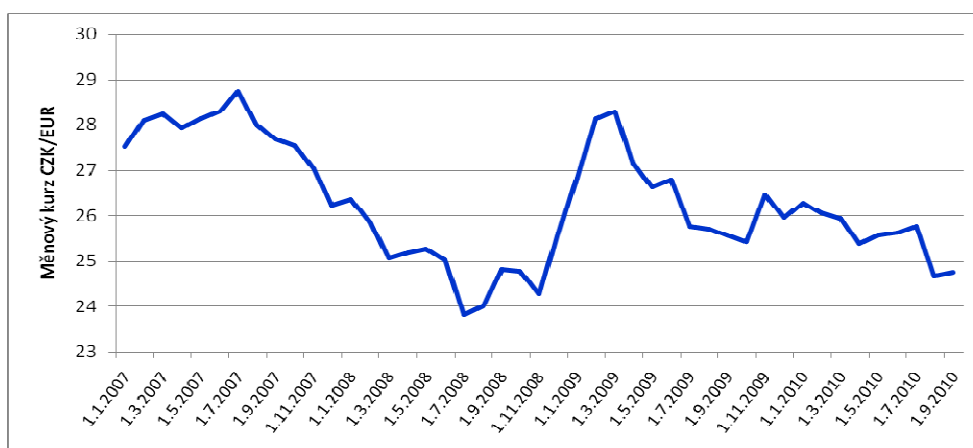
Obrázek 7 - Vývoj kurzu CZK/EUR (leden 2004 - červenec 2009)

Zdroj: *Euro foreign exchange reference rates [online]. Frankfurt nad Mohanem (Německo): European Central Bank [cit. 2010-09-12]. Euro exchange rates CZK. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/eurofxref-graph-czk.en.html>>*

Graf ukazuje, že z úrovně 32,55 Kč/EUR platné k 3. 5. 2004, tedy k okamžiku vstupu České republiky do EU, posílila česká měna až na 22,97 Kč/EUR platných k 21. 7. 2008, poté následovala korekce kurzu koruny. Vlivem posilování kurzu došlo, vzhledem k faktu, že alokace finančních prostředků byla schválena v EUR a projekty realizovány v Kč, k reálnému snížení disponibilních prostředků.

Při určování celkové ztráty disponibilních prostředků se vychází z původní schválené alokace, jež pro Rámec podpory Společenství byla 1 954 894 154 EUR a pro Jednotné programové dokumenty 260 177 526 EUR. Přepočteno kurzem platným k okamžiku vstupu ČR do EU, činila výše finančních prostředků určených pro RPS cca 63 632 mil. Kč a pro JPD cca 8 469 mil. Kč. Po přepočtu průměrným kurzem, ve kterém byly vynaložené prostředky skutečně certifikovány (26,92 Kč/EUR) činí výsledné částky pouze 52 526 mil. Kč pro RPS a 7 004 mil. Kč pro JPD. Vlivem posílení české měny tak došlo k faktickému snížení disponibilních finančních prostředků v korunovém vyjádření o 12,5 mld. Kč.

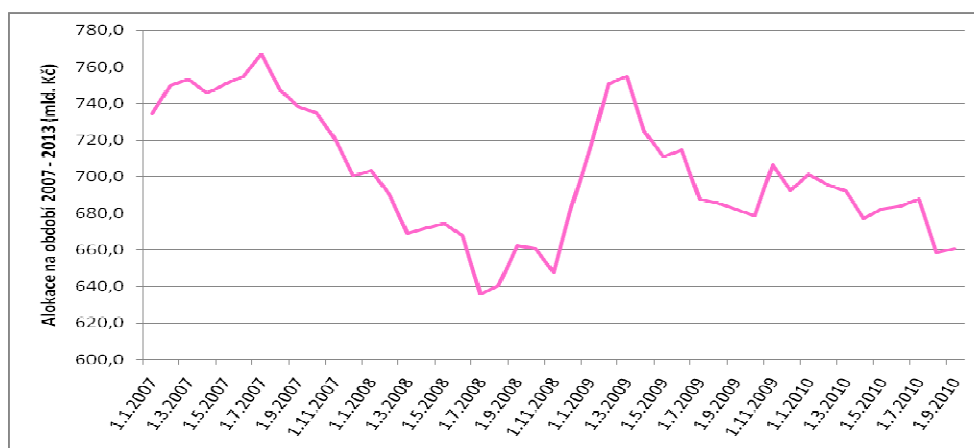
Zda se bude situace opakovat a k jaké finanční ztrátě dojde za období 2007 - 2013 není možné odhadnout, neboť průběh křivky zobrazující hodnoty měnového kurzu, jak zobrazuje obrázek č. 8, je také značně kolísavý.

Obrázek 8 - Vývoj kurzu CZK/EUR (leden 2007 - září 2010)

Zdroj: Euro foreign exchange reference rates [online]. Frankfurt nad Mohanem (Německo): European Central Bank [cit. 2010-09-12]. Euro exchange rates CZK. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/eurofxref-graph-czk.en.html>>

Hodnota směnného kurzu k 2. 1. 2007, tedy ke dni, od kterého mohla Česká republika čerpat finanční pomoc v rámci období 2007 - 2013, činila 27,53 Kč/EUR. Kurzový vývoj neustále mírně směřuje k posilování české koruny, a tak například k 1. 9. 2010 platil kurz 24,75 Kč/EUR. Od počátku programovací období došlo k posílení české měny o cca 9 %. Jak se mění výše celkové alokace určené pro Českou republiku na období 2007 - 2013 v korunovém vyjádření v závislosti na vývoji měnového kurzu ilustruje obrázek č. 9.

Obrázek 9 - Výše alokace v korunovém vyjádření v závislosti na měnovém kurzu

Zdroj: Vlastní zpracování. Data z: Euro exchange rates CZK [online]. Frankfurt nad Mohanem (Německo): European Central Bank [cit. 2010-09-12]. Dostupný z WWW:
 <<http://www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/eurofxref-graph-czk.en.html>>

Ročně má Česká republika k dispozici průměrně 3,8 mld. EUR, což při kurzu platném k počátku programovacího období činilo cca 105 mld. Kč a k výše uváděnému datu 1. 9. 2010 je to jen cca 94 mld. CZK.

Snížení alokace v důsledku nepojištění finanční ztráty způsobené posílením národní měny, špatná architektura operačních programů a jejich nadměrné množství, nepřipravenost a nekompetentnost úředníků. To jsou jen některé z mnoha výtek, jež byly odbornou i laickou veřejností směřovány vůči českým politikům. Navzdory všem potížím a prodlením, které se vyskytly v minulém i současném období, je třeba na základě uvedených dat konstatovat, že Česká republika využila šance na realizaci ekonomicky a společensky prospěšných projektů za prostředky evropské politiky soudržnosti velmi úspěšně.

4 Případová studie „Čistá horní Úpa“

Projekt Čistá horní Úpa spolufinancovaný z Fondu soudržnosti řešil problematiku likvidace odpadních vod regionu Trutnovska, konkrétně rekonstrukci nevyhovujících úseků a stávající stokové sítě, výstavbu kanalizace v okrajových částech města a rekonstrukci a intenzifikaci existující centrální čistírny odpadních vod Bohuslavice. Realizace tohoto téměř půlmiliardového projektu trutnovských vodohospodářů výrazným způsobem zkvalitní životní prostředí zdejšího regionu a jeho přínosem bude nejen kvalitnější voda, ale i vyšší stupeň ochrany podzemních vod.

K datu přistoupení disponovala Česká republika ve srovnání s jinými členskými státy relativně dobře rozvinutou infrastrukturou vodovodu a kanalizací a má dlouhou tradici v plánování rozvoje této infrastruktury. Nejdůležitějšími plánovacími dokumenty jsou Regionální plány implementace (RPI) a Plány rozvoje vodovodu a kanalizací kraje (PRVKUK). Regionální plány implementace podporovaly přípravy k přistoupení a zaměřovaly se na implementaci dvou klíčových směrnic, se kterými je třeba dosáhnout souladu, a sice 91/271/EHS – Směrnice o čištění městských odpadních vod³⁸ a 98/83/ES – Směrnice o jakosti vody určené pro lidskou potřebu. Plány rozvoje vodovodu a kanalizací území kraje se realizují na základě § 4 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Jsou základním prvkem plánování v oboru vodovodu a kanalizací, stanovují seznam nezbytných akcí pro oblast odpadní a pitné vody a mají za cíl analyzovat podmínky pro zajištění žádoucí úrovně vodohospodářské infrastruktury kraje.

³⁸ Česká republika vyjednala v rámci přístupových jednání přechodná období. Konkrétně v případě směrnice č. 91/271/EHS – Směrnice o čištění městských odpadních vod do 31.12.2010. Jedná se o přechodné období pro praktickou implementaci požadavku na výstavbu čistíren odpadních vod u obcí kategorie 2000 až 10000 ekvivalentních obyvatel (EO). Důvodem odkladu plnění požadavku je investiční náročnost potřebných opatření.

4.1 Obecný popis a identifikace projektu

Projekt CCI 2005/CZ/16/C/PE/020 Čistá horní Úpa byl schválen Rozhodnutím Komise č. K(2005)5655 dne 15. 12. 2005.

Rozhodnutím Komise byly stanoveny tato hlavní cíle projektu:

- naplnění požadavků Směrnice 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod v oblasti pokryté projektem;
- zlepšení kvality vody na horním toku Úpy;
- eliminace znečištění podzemních vod v řešených územích;
- zkvalitnění životního prostředí v regionu Trutnovsko.

Projekt zahrnoval řešení problematiky likvidace odpadních vod v regionu Trutnovsko.

Konkrétně se jednalo o:

- a) výstavbu kanalizačního systému v okrajových částech města Trutnov, jakož i rekonstrukci nevyhovujících úseků hlavního sběrače;
- b) dostavbu a sanaci kanalizace v Mladých Bukách;
- c) výstavbu kanalizace ve Svobodě nad Úpou;
- d) odkanalizování stávající bytové zástavby v Janských Lázních;
- e) napojení vybraných lokalit obce Horní Maršov na existující stokovou síť.

Celkově bylo realizací tohoto projektu vybudováno 22 555 m gravitační kanalizace, 1 718 m tlakové kanalizace a rekonstruováno 5 364 m kanalizace bezvýkopovou metodou. Bylo nově napojeno 6.555 EO³⁹. Veškeré odpadní vody byly svedeny do existující centrální čistírny odpadních vod (ČOV) v Bohuslavicích, jejíž biologický stupeň byl intenzifikován. Součástí projektu byla i rekonstrukce kalového hospodářství této čistírny. Kapacita čistírny byla navýšena ze 47.000 EO na 52.000 EO.

³⁹ Ekvivalentní obyvatel - měrné číslo pro stupeň znečištění odpadních vod. Jako základ slouží znečištěná voda, kterou způsobí jeden obyvatel v průměru za den. Základem pro výpočet je ekvivalent populační. Veličina EO může vyjadřovat také fiktivní počet obyvatel, který by produkoval dané množství znečištění. EO, což usnadňuje představu o znečištění průmyslových odpadních vod. Obvykle se vyjadřuje v biochemické spotřebě kyslíku.

Projekt byl s ohledem na investiční náročnost rozdělen na dva realizační celky:

- Realizační celek 1 - Oprava a dostavba kanalizace. Tento celek byl dále členěn do 5 částí dle lokalit stavby a zároveň do 33 samostatných ucelených částí (stavebních objektů);
- Realizační celek 2 - Intenzifikace čistírny odpadních vod Bohuslavice.

Obrázek 10 - Situace dotčených aglomerací

Zdroj: Vodovody a kanalizace Trutnov, a.s.

4.1.1 Označení projektu

Název projektu:	Čistá horní Úpa
Projekt číslo:	2005/CZ/16/C/PE/020
Rozhodnutí Komise Evropských Společenství:	15. 12. 2005
Platnost Rozhodnutí Komise do:	31. 12. 2010
Česká republika, MŽP ČR	
– Rozhodnutí o přidělení dotace:	12. 2. 2008

Míra podpory Společenství:	65 % ze způsobilých výdajů
Max. výše celkových uznatelných výdajů:	16 358 831 EUR
Max. částka pomoci Společenství:	10 633 890 EUR
Umístění:	Česká republika
Region:	NUTS II Severovýchod, NUTS III Královéhradecký kraj
Lokalita:	Východní Čechy, Trutnov a okolí

4.1.2 Implementační linie projektu

Řídící orgán :	Ministerstvo pro místní rozvoj
Zprostředkující subjekt :	Ministerstvo životního prostředí
Realizační orgán :	Státní fond životního prostředí (SFŽP)
Konečný příjemce :	Vodovody a kanalizace Trutnov, a.s.
Správce stavby :	Sdružení VRV a D-PLUS (Vodohospodářský rozvoj a výstavba, a.s., D-PLUS projektová a inženýrská a.s.)
Zhotovitel :	Sdružení „Čistá horní Úpa“ (BAK stavební společnost a.s., Metrostav a.s., OHL ŽS a.s.)
Projektant :	Hydroprojekt CZ, a.s.

4.2 Potřebnost projektu

Plán rozvoje vodovodu a kanalizací území Královéhradeckého kraje (dále jen „PRVKÚK“) stanovuje základní koncepci optimálního rozvoje zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod společně s časovým upřednostněním v jednotlivých lokalitách řešeného území s ohledem na naléhavost řešení, možnosti financování nebo

spolufinancování a ekonomickou průchodnost navržených technických řešení v tomto kraji včetně případného řešení vlastnických vztahů.

Z Plánu rozvoje vodovodu a kanalizací okresu Trutnov vyplývalo, že v oblasti odkanalizování okres Trutnov zaostával v krajském i celostátním měřítku. (Základními recipienty na okrese Trutnov jsou Labe, Úpa a další menší toky.) V roce 2002 bylo veřejnou kanalizací odkanalizováno 68,4 % obyvatel. Tímto procentem zaostával okres Trutnov v krajském měřítku za okresy Hradec Králové či Náchod o 12 % a 7 %. Celostátní průměr trvalých obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci byl 77,6 %.

I při porovnávání odkanalizovaných obyvatel na kanalizaci zakončenou centrální čistírnou odpadních vod (dále jen ČOV) byl rozdíl podobně významný. V okrese Trutnov bylo na takovéto kanalizace napojeno 63,7 % obyvatel, zatímco celorepublikový průměr byl 69,7 %. V krajském měřítku rozdíl činil 10 % v porovnání s okresem Hradec Králové a 4 % v případě okresu Náchod.

Obrázek 11 - ČOV Bohuslavice - dosazovací nádrž

Zdroj: Vodovody a kanalizace Trutnov, a.s.

4.3 Cíl projektu

Záměrem společnosti Vodovody a kanalizace Trutnov, a.s. bylo vyřešení problematiky likvidace odpadních vod 35 tisícové aglomerace Trutnov a 3 tisícové aglomerace Jánské Lázně. Rozhodující pro naplnění směrnic č. 91/271/EHS a nařízení vlády č. 61/2003 Sb. byl především přísnější režim vypouštění N_C (celkový dusík) a P_C (celkový fosfor) u aglomerací větších než 10 000 EO. Společnost Vodovody a kanalizace Trutnov, a.s., zejména v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie, tak byla postavena před neodkladné řešení problému čistoty odpadních vod. Za účelem splnění požadavku směrnice EU č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod bylo nezbytné řešit z hlediska rozvoje celého území aglomerací Trutnov, Svoboda nad Úpou a Jánské Lázně otázku rekonstrukce a dostavby kanalizační sítě provozované pro veřejnou potřebu a dále věc modernizace a intenzifikace ČOV v Bohuslavicích. Z důvodu zvýšení počtu obyvatel napojených na ČOV byla nutná rekonstrukce a výstavba nových částí kanalizace, rekonstrukce ČOV a zvýšení její kapacity a v souladu se směrnicemi Evropské unie snížení průměrné koncentrace dusíku na odtoku z ČOV.

Hlavním cílem projektu bylo tedy odkanalizování těch oblastí, které nebyly dosud napojeny na centrální čistírnu odpadních vod v Bohuslavicích. A dále rekonstrukce stávající kanalizace, která byla kapacitně nevyhovující z hlediska dalšího rozvoje města nebo svým stavem nevyhovovala odvádění splaškových vod. Neopomenutelnými záměry byly výrazné snížení znečištění v řece Úpě a jejích přítoků, eliminace znečištění podzemních vod v řešeném území a tak zkvalitnění životního prostředí v dané lokalitě a v neposlední řadě možnost rozvoje města Trutnova.

4.4 Průběh projektu

Projektový cyklus je celý proces od promyšlení projektového záměru, nalezení vhodného dotačního titulu a zdroje financování, zpracování žádosti, předložení žádosti k posouzení, uskutečnění projektu, administrace a vyhodnocení projektu. V případě projektu "Čistá

horní Úpa" tento proces započal v březnu roku 2004. Ve spolupráci s firmou Hydroprojekt byla započata příprava projektového záměru, jenž byl prezentován na Krajském úřadě v Hradci Králové před komisí zabývající se projekty z oblasti životního prostředí. Tato komise doporučila dále pokračovat v přípravách projektu.

Realizace celého záměru byla možná pouze za předpokladu vícezdrojového financování, neboť společnost Vodovody a kanalizace Trutnov, a.s. nebyla schopna sama zajistit realizaci projektu z vlastních zdrojů. Prioritním zdrojem finančních prostředků byl zvolen jeden z fondů Evropské unie, a sice Fond soudržnosti, jako hlavní zdroj podpory tohoto vodohospodářského projektu.

V průběhu roku 2004 pokračovaly práce na přípravě žádosti a byly sestavovány potřebné podklady a materiály, např. studie proveditelnosti, finanční analýzy, studie intenzifikace ČOV, studie využití bioodpadu, generel⁴⁰ a další. Dále byly vyhotoveny projekty pro územní rozhodnutí, neboť Evropská komise akceptovala pouze žádosti o dotaci týkající se projektů, které již úspěšně prošly územním řízením. Vydání územního rozhodnutí prokazuje, že realizace projektu je možná a je tak zamezeno zbytečnému vynakládání prostředků EU.

Na konci roku 2004 investor představil předběžnou podobu žádosti o dotaci z Fondu soudržnosti mezíresortní komisi při Ministerstvu životního prostředí ČR. Tato komise po posouzení předložené žádosti vystavila vyjádření, že projekt je způsobilý pro Českou republiku a doporučuje dopracování žádosti do konečné podoby a její odeslání do Bruselu. Konečná žádost byla odevzdána na SFŽP 29. 2. 2005, po kontrole byla odevzdána na MMR a souborně s ostatními žádostmi z České republiky 2. 9. 2005 odeslána do Bruselu.

Oficiální zprávu, že bylo Evropskou komisí vydáno Rozhodnutí udělení finanční pomoci, investor obdržel 16. 1. 2006. Na základě tohoto rozhodnutí byly zahájeny práce na projektu pro stavební povolení, projektu pro výběr zhotovitele a projektu pro výběr správce stavby.

⁴⁰ Generelem je nazýván plánovací podklad a souhrn opatření řešících otázky rozvoje území. Tento dokument není povinnou přílohou žádosti o dotaci z Fondu soudržnosti. Jeho zpracování bylo investorovi Ministerstvem životního prostředí doporučeno z důvodu zvýšení šancí projektu na úspěch. Náklady zpracování dosáhly téměř 7 mil. Kč a jednalo se o náklady neuznatelné.

Všechny tyto dokumentace podléhaly schválení ze strany SFŽP. Po schválení podmínek zadávacích řízení byla v dubnu 2007 vyhlášena nadlimitní zadávací řízení na zhotovitele stavby a správce stavby. Na základě výsledků výběrových řízení investor požádal české orgány o vydání Rozhodnutí o poskytnutí dotace, neboť dotace nebyla poskytována na předpokládané náklady uvedené v žádosti o dotaci, ale na skutečné náklady, které byly jasné až po skončení soutěží (výběrových řízení).

Obrázek 12 - Projekt Čistá horní Úpa - stavba

Zdroj: Vodovody a kanalizace Trutnov, a.s.

Dne 31. 8. 2007 byla položením základního kamene zahájena stavba. V průběhu stavby docházelo k drobným zpožděním. V případě liniových staveb kanalizace byla skutečnost taková, že určitá dílčí zpoždění byla zpravidla vykompenzována předstihy v realizaci jiných částí celkového díla. Na ČOV docházelo k větším zpožděním. Provoz čistírny byl rozdělen na dva okruhy - dvě linky. Vždy jedna byla rekonstruována a druhá zajišťovala nepřetržitelnost provozu. Veškeré změny v provádění stavby byly správcem stavby evidovány a schvalovány formou změnových listů. Změnové listy byly schvalovány projektantem, správcem stavby a konečným příjemcem dotace. Po uzavření změnových listů a po fyzickém provedení změn byly změny fakturovány s tím, že původní položka

ve výkazu výměr (rozpočtu) byla odečtena a nahrazena novou položkou ze schváleného změnového listu. Fakturace stavebních prací probíhala měsíčně, za služby správce stavby čtvrtletně.

Dne 12. 2. 2008 vydalo Ministerstvo životního prostředí Rozhodnutí o poskytnutí dotace a po jeho akceptaci ze strany konečného příjemce byly realizačním orgánem proplaceny všechny do té doby předložené žádosti o platbu. Harmonogram postupu prací, jehož součástí bylo 7 milníků⁴¹, byl v průběhu realizace díla neustále upravován, termín ukončení stavby byl dodržen. Stavba byla dokončena a předána investorovi dne 30. 10. 2010. Projekt Čistá horní Úpa spolufinancovaný Evropskou unií byl dokončen slavnostním odhalením pamětní desky dne 26. 11. 2010.

Obrázek 13 - Projekt Čistá horní Úpa - stavba

Zdroj: Vodovody a kanalizace Trutnov, a.s.

⁴¹ Milníkem je označen termín dokončení uzlových stavebních objektů.

4.5 Financování projektu

Rozhodnutím Komise č. K(2005)5655 ze dne 15. 12. 2005 o udělení pomoci z Fondu soudržnosti projektu Čistá horní Úpa byla maximální výše podpory Společenství stanovena na 65 % z celkových veřejných uznatelných (způsobilých) výdajů, které byly finanční analýzou odhadnuty ve výši 16 359 831 EUR⁴². Maximální částka pomoci z FS byla tedy stanovena na 10 633 890 EUR. Celková výše uvolněných plateb dotačních prostředků nesmí v průběhu projektu překročit 80 % celkové poskytované podpory. Zbývajících 20 % alokace může být refundováno až po ukončení a certifikaci projektu.

Rozhodnutím o poskytnutí dotace Ministerstva životního prostředí byly celkové náklady projektu vyjádřeny v české měně a činily 482 217 275 Kč⁴³ (bez nákladů na přípravu projektu).

Výše spolufinancování ze strany České republiky, respektive konečného příjemce, činí 35% celkových uznatelných výdajů a všechny výdaje neuznatelné.

K financování projektu konečný příjemce používal:

- prostředky v rozsahu Rozhodnutí o poskytnutí dotace Ministerstva životního prostředí ze dne 12. 2. 2008;
- prostředky poskytnuté Královéhradeckým krajem na úhradu úroků z úvěru ve výši 1 500 000 Kč;
- prostředky poskytnuté Městem Trutnov ve výši 7 500 000 Kč;
- prostředky mimořádné dotace v rozsahu Rozhodnutí o mimořádném poskytnutí podpory ze SFŽP ČR k pokrytí kurzových rozdílů ve výši 43 560 000 Kč;
- vlastní prostředky, respektive prostředky získané na základě smluv o úvěrech.

⁴² Celkové náklady projektu jsou v Rozhodnutí Komise uvedeny ve výši 20 218 735 EUR. Náklady převyšující částku 16 359 831.

⁴³ Vzhledem k tomu, že příjemce dotace je plátcem daně z přidané hodnoty (DPH), je poskytnutá podpora propočtena z nákladů akce nezahrnujících daň z přidané hodnoty, neboť jde o neuznatelný náklad.

Souhrnný přehled vyhodnocení plnění a financování Rozhodnutí Komise z hlediska harmonogramu a částek je uveden v tabulce č. 10.

Tabulka 10 - Přehled plnění a financování projektu

		RK	Skutečnost
Zahájení stavebních prací		1. 4. 2007	31. 8. 2007
Zahájení činnosti supervizora/správce stavby		1. 4. 2007	1. 4. 2007
Ukončení projektu	Stavební práce	31. 12. 2009	30. 10. 2009
	Služby supervizora/správce stavby	31. 8. 2010	28. 2. 2010
Celkové výdaje na projekt		20.218.735 EUR 482.217.275 Kč	18.724.980,14 EUR 482.726.779,99 Kč
Celkové nezpůsobilé výdaje hrazené konečným příjemcem		- -	356.206,73 EUR 9.173.391,90 Kč
Celkové způsobilé výdaje na projekt		16.359.831 EUR 482.217.275 Kč	18.368.773,41 EUR 473.553.388,09 Kč
Celkové způsobilé výdaje do výše RK		16.359.831 EUR 482.217.275 Kč	16.359.831 EUR 421.763.440,78 Kč
Z toho příspěvek FS (65 %)		10.633.890 EUR 313.441.228 Kč	10.633.890 EUR 274.178.998,89 Kč
Z toho Národní zdroje – dotace SR/SFŽP		-	-
Z toho Národní zdroje – konečný příjemce (35%) z celkových způsobilých výdajů		5.725.941 EUR 168.776.047 Kč	7.734.883,41 EUR 199.374.389,20 Kč

Zdroj: Vodovody a kanalizace Trutnov, a.s.

Ve sloupci "RK" jsou zvýrazněny předpokládané výdaje projektu v EUR, které jsou uvedeny v Rozhodnutí Komise. Předpokládané výdaje projektu v Kč vycházejí z Rozhodnutí MŽP ČR o poskytnutí dotace. Uvedené výdaje v EUR a Kč odpovídají kurzu 29,475 Kč/EUR. V celkových výdajích projektu jsou v EUR zahrnuty dle Rozhodnutí Evropské komise i předpokládané náklady na přípravu projektu. V celkových výdajích projektu v Kč tyto výdaje na základě Rozhodnutí MŽP ČR o přidělení dotace zahrnuty nejsou. Při určení skutečné ceny projektu v EUR bylo vycházeno z měnových kurzů platných vždy v době zaúčtování žádosti o platbu. Rozdíl v EUR je způsoben zejména kurzovým rozdílem.

Následující tabulka zobrazuje objem již proplacených dotačních prostředků konečnému příjemci (80 %) a pozastávku alokace, jež bude uvolněna po certifikaci projektu.

Tabulka 11 - Rozdělení příspěvku z Fondu soudržnosti

Příspěvek FS (65% způsobilých výdajů)	10.633.890 EUR 274.178.998,89 Kč
80 %	8.507.112 EUR 219.469.892,28 Kč
20 %	2.126.778 EUR 54.709.106,60 Kč

Zdroj: Vodovody a kanalizace Trutnov, a.s.

Pozastávka, tedy část alokace sloužící k zajištění skutečnosti, že budou všechny podmínky ze strany poskytovatele dotace investorem splněny, byla u projektů spolufinancovaných z Fondu soudržnosti stanovena na 20 % celkových způsobilých výdajů. V případě projektu Čistá horní Úpa se jedná o více než 50 mil. Kč, které nebyly dosud na účet konečného příjemce připsány. více viz následující kapitola ilustrující problémy projektu.

4.6 Problémy spojené s realizací projektu

Někteří úspěšní žadatelé o dotační prostředky a příjemci finanční pomoci z evropských fondů s nadsázkou říkají, že kdyby bývali věděli, co je po rozhodnutí o obdržení dotace čeká, odmítli by ji a do projektu se nepouštěli. Správné vypracování žádosti a příslib dotace je jen malé vítězství v porovnání s tím, které znamená dokončení celého projektu.

Při realizaci jakéhokoli projektu, investičního či vzdělávacího charakteru, se objeví překážky a odhalí se slabá místa. I v případě projektu Čistá horní Úpa byl konečný příjemce nucen potýkat se s řadou problémů, z nichž ty nejzávažnější uvádím.

4.6.1 Přípravná fáze

Tvorba rozpočtu projektu

Prvním významným problémem, se kterým se žadatel setkal, byla nejasná formulace pravidel poskytování finanční pomoci ze strany Evropské unie, jež byla v roce 2004 k dispozici. Jednalo se zejména o pokyny k sestavení žádosti a konkrétně například otázku uznatelnosti některých nákladů, jak z hlediska jejich charakteru, tak z hlediska okamžiku jejich vynaložení. Chyběla jasná vymezení, od které fáze projektu a které náklady jsou uznatelné a které nikoli. Kdyby byla situace jasná, mohli by investoři lépe načasovat plánované výdaje a zahrnout je do té skupiny nákladů projektu, na něž se vztahuje dotace. V případě například projektových dokumentací se totiž, zejména u velkých projektů, jedná o nezanedbatelné částky. Takto byla velká část finančních prostředků vynaložených na předprojektovou přípravu hrazena z vlastních zdrojů investora, neboť fakturace za toto dílo byla z hlediska tehdejších nejasných pravidel uznatelnosti nákladů provedena příliš brzy nebo příliš pozdě.

Výběrová řízení

V této části projektu došlo k téměř roční prodlevě, neboť zhotovitel měl v úmyslu vybrat společnosti s největšími zkušenostmi a nejlepšími referencemi a SFŽP namítal, že stanovené podmínky výběrových řízení jsou přehnané, omezují transparentnost soutěže a okruh uchazečů. Po vyjasnění si stanovisek obou stran došlo ke kompromisnímu řešení. Průběh výběrových řízení zpětně zkoumal Nejvyšší kontrolní úřad a neshledal žádná pochybení.

4.6.2 Realizační fáze

Kompetentnost zhotovitele

Investor ve snaze vybrat pro realizaci zamýšleného projektu opravdu kvalitního zhotovitele formuloval pro účely výběrového řízení poměrně náročné kritériální požadavky a po vyhlášení soutěže přijal celkem sedm nabídek na zhotovitele stavby. Vítězem se stalo Sdružení "Čistá horní Úpa" (účelově založené sdružení, neboť pouze jedna společnost by nebyla schopná vyhovět kritériálním požadavkům stanoveným ve výběrovém řízení). Zhotovitel prováděl práce částečně vlastními silami a částečně subdodavatelsky. U projektů financovaných z Fondu soudržnosti neplatila oproti současnému období a Operačnímu programu životní prostředí podmínka, že zhotovitel musí provést vlastními silami alespoň 70 % díla a pouze 30 % lze provést subdodavatelsky. Absence podobné podmínky způsobila v případě projektu Čistá horní Úpa problém už při samotném zahájení stavby, protože než proběhla výběrová řízení na subdodavatele a jejich schválení ze strany investora, došlo ke značnému zpoždění oproti plánovanému harmonogramu. V průběhu výstavby pak v případě liniových staveb kanalizace byla skutečnost taková, že určitá dílčí zpoždění byla zpravidla vykompenzována předstihy v realizaci jiných částí celkového díla.

Na ČOV docházelo k větším problémům, neboť hlavní podmínka ze strany investora (respektive podmínka České inspekce životního prostředí, Povodí Labe a dalších orgánů) zněla, že provoz čistírny musí být přerušen pouze na minimální nezbytně nutnou dobu, aby

nedošlo k ohrožení či dokonce znečištění životního prostředí. Vybraný uchazeč vyhrál výběrové řízení mimo jiné i proto, že garantoval provoz nepřetržitý, tedy bez odstávky, což, jak se v průběhu výstavby ukázalo, bylo pro něj obtížné dodržet. V případě jiného stavebního objektu zhotovitel nedisponoval potřebným technickým vybavením nutným pro provedení díla a tuto skutečnost prozradil nikoli před započítím, ale až v průběhu výstavby, čímž opět došlo k dílčím zpožděním. Bohužel těmto překážkám nešlo ani při nejlepší investorově snaze zabránit.

Refundace žádostí o platbu

Po zahájení stavby a obdržení a uhrazení první faktury od zhotovitele vypracoval konečný příjemce žádost o refundaci vynaložených prostředků a tuto předložil Státnímu fondu životního prostředí. Teoreticky měl fond přezkontrolovat správnost vyhotovené žádosti a finanční obnos vyplátit. V praxi ovšem došlo k situaci, kdy Státní fond přijímal žádosti od investorů, ovšem dotační prostředky nerozděloval, neboť Ministerstvo životního prostředí (MŽP) dosud nevydalo Rozhodnutí o poskytnutí dotace⁴⁴ a bez tohoto dokumentu nemohly být dotace poskytovány. Smlouvu o poskytnutí dotace MŽP dopracovalo a předložilo investorovi až 12. 2. 2008, tedy přibližně dva roky po vydání příslibu dotace Evropskou komisí (pozn. 15. 12. 2005) a teprve 3. 7. 2008 byla připsána na účet konečného příjemce první platba. Do této doby bylo konečným příjemce podáno celkem 6 žádostí o platbu vynaložených prostředků v hodnotě 35 906 271 Kč, z toho požadovaná dotace 21 207 324 Kč, které musely být do té doby vynakládány z vlastních zdrojů investora. Aby byl investor schopen dostát závazkům vůči zhotoviteli díla a pokrýt takový objem závazků bez možnosti refundace z dotačních prostředků, byl investor nucen požádat o úvěr. Tím mu vznikly další neplánové náklady v podobě úroků z úvěru. Tyto obtíže způsobené prodlevou s přípravou smlouvy a proplácením faktur byly v případě projektu Čistá horní Úpa překonány a neměly dopad na průběh stavby, ale jen díky

⁴⁴ Akt vydání Rozhodnutí o poskytnutí dotace ze strany poskytovatele dotace a akceptace rozhodnutí ze strany konečného příjemce byl praktikován pouze v minulém programovacím období. Nyní dochází mezi poskytovatelem finanční pomoci a jejím příjemcem ke klasickému dvoustrannému právnímu aktu, tedy uzavření smlouvy.

schopnosti investora přijmout zmíněný úvěr a splatit náklady, se kterými nebylo dopředu počítáno a které byly plně hrazeny z vlastních zdrojů konečného příjemce.

Projektová dokumentace

Projekt podstatně ovlivnily potíže na liniové stavbě "Hlavní sběrač", kde nebylo možné z hlediska ochrany životního prostředí dodržet postup daný projektem. Příčin tohoto problému je více, např. nedostatečné technické vybavení zhotovitele a hlavně nevhodně navržené projektové řešení. K podobnému problému, zaviněnému opět v důsledku tzv. "projektování od stolu", tj. bez seznámení se s místními poměry a podrobného prozkoumání místa realizace, došlo i na ČOV. Projektové řešení rekonstrukce dosazovacích nádrží bylo zcela nevhodné a teoreticky navržené postupy nebylo možné v praxi splnit. Tento poněkud neprofesionální postup tvorby projektové dokumentace způsobil řadu provozních omezení a finančně byla náprava těchto chyb vyjádřena desítkami miliónů, samozřejmě hlavně z vlastních zdrojů investora, neboť fakticky se jednalo o vícenáklady.

Posílení národní měny

Zásadním problémem v průběhu celého projektu bylo posilování české národní měny. V době sestavování studie proveditelnosti a finanční analýzy byl kurz Kč/EUR přibližně 30,5 zatímco v době zahájení výstavby se pohyboval okolo 24 Kč/EUR. Posílení koruny mělo na projekt podstatný dopad a podíl konečného příjemce byl navýšen o cca 70 mil. Kč. Na zmírnění finančního dopadu způsobeného zpevněním měny přispělo MŽP mimořádným poskytnutím finančních prostředků ze SFŽP na kompenzaci kurzových ztrát vzniklých při implementaci projektů Fondu soudržnosti. Výše mimořádné dotace činila 500 mil. Kč. Příspěvek určený pro projekt Čistá horní Úpa činil 43 560 000 Kč. Teoreticky je možné se proti finančním ztrátám způsobeným posilováním koruny či například zvýšení úrokové sazby při čerpání úvěru pojistit. Ovšem částka, jež by musela být za tento druh pojištění bankovnímu ústavu zaplacená, je tak vysoká, že pro řadu investorů je jediným

řešením podstoupení rizika bez pojištění a víra v to, že stávající situace zůstane prozatím nezměněna po co nejdelší dobu. Navíc náklad na pojištění by byl opět nákladem neuznatelným a tudíž nehrazen ani částečně z dotačních finančních prostředků.

Obrázek 14 - Čistírna odpadních vod Bohuslavice

Zdroj: Vodovody a kanalizace Trutnov, a.s.

4.6.3 Provozní fáze

Závěrečné vyúčtování

V úřady stanovených lhůtách byla dokončena stavba, odevzdány příslušné dokumenty, 28. 2. 2010 byla odevzdána závěrečná zpráva a následně vypořádány připomínky všech zainteresovaných orgánů a ministerstev. V květnu 2010 obdržel investor zprávu, že jím předložená zpráva je v pořádku a nic nebrání jejímu odeslání do Bruselu. Z důvodu

zdlouhavého či příliš opatrného fungování našich úředníků odevzdaná zpráva však do Bruselu odeslána stále ještě nebyla, což má za následek, že do dnešního dne, tedy přibližně rok po ukončení díla, nebyla konečnému příjemci proplacena 20 % pozastávka, což představuje cca 50 mil. Kč.

4.7 Zhodnocení projektu

Navzdory všem problémům, se kterými se investor v průběhu realizace projektu setkal a doposud setkává, vybudoval v průběhu dvou let stavebních prací dílo za téměř půl miliardy korun. Investor konstatuje, že s použitím pouze vlastních zdrojů by realizaci podobného projektu nezačal. Patrně by takové dílo s použitím úvěrových prostředků byl schopen zrealizovat, ovšem doba trvání projektu by přesáhla zcela určitě deset let, fungování čistírny by nemohlo pracovat v režimu plného provozu a ještě před dokončením by se technologické postupy či zařízení staly zastaralými. Podíl dotace z evropských fondů, konkrétně Fondu soudržnosti, byl tak výrazný, že bylo možné zmodernizovat čistírnu odpadních vod a osadit ji velmi kvalitním technologickým zařízením, zrekonstruovat a dobudovat kanalizaci a napojit tisíce obyvatel regionu Trutnovska, a to v rekordně krátkém čase. To by bez spolufinancování z prostředků Evropské unie nebylo možné.

5 Závěr

Jako cíle své práce jsem stanovila vyhledání možných finančních zdrojů na realizace veřejných projektů, provedení analýzy efektivnosti využívání evropských zdrojů v podmínkách České republiky. Modelová studie analyzuje problémy, s nimiž se realizátoři prospěšných projektů potýkají.

Finančních měšců přispívajících na projekty sloužící veřejné potřebě a pro blaho občanů je velké množství. Beze sporu nejvýznamnějším zdrojem prostředků pro veřejně prospěšné projekty jsou fondy Evropské unie, a to hlavně rozsahem. Z těchto prostředků jsou spolufinancovány projekty menší, ale i ohromných rozsahů, často nadnárodního charakteru. A finanční participace k vlastním zdrojům investorů je velmi významná. Bez tohoto podílu spolufinancování by řada projektů neměla šanci vzniknout. A pokud ano, doba realizace by se prodloužila a prodražila. Česká republika je již sedmým rokem členem Evropského společenství. Ještě stále se najdou jedinci, u nichž převažuje negativní přístup ke členství argumentující tím, že růst národní ekonomiky či expanze České republiky na zahraničních trzích není nijak závratná, že se zvyšuje nezaměstnanost, rostou ceny produktů a služeb a zvětšují se rozdíly v sociálním postavení spoluobčanů. Bohužel se nacházíme v období, kdy se nejen Česká republika, ale celý svět, vzpamatovává z hospodářské krize. Dochází tak k naplnění některých uvedených negativ, ovšem nikoli z důvodu zapojení České republiky do Evropského Společenství. Pro Českou republiku je právě probíhající programové období v pořadí teprve druhé, během něhož může využívat evropských možností k podpoře svého rozvoje. Při nahlédnutí do historie zemí, které jsou členy Evropské komise již delší čas, je zřejmé, že u každé z nich začala po nějaké době převažovat pozitiva nad negativy. Dle mého názoru je obzvláště pro malé země, tedy i Českou republiku, toto členství významné. Nabízí nové obchodní a podnikatelské příležitosti, zajišťuje možnost odbytu domácí produkce na rozsáhlých mezinárodních trzích a naopak nabídku zahraničních produktů a služeb na trzích domácích. Samozřejmě měl vstup do Evropské unie vliv na úroveň cenové hladiny, na druhé straně se však zvýšily i příjmy. Jak již bylo uvedeno, pro Českou republiku běží nyní teprve druhé programové období, kdy může využívat evropské finanční prostředky. Ovšem je nutné konstatovat, že

i přes nepříznivě vypadající situaci v minulém období, kdy hrozilo, že část evropských dotací bude muset být vrácena, se Česká republika šance na realizaci ekonomicky a společensky prospěšných projektů za prostředky evropské politiky soudržnosti chopila velmi úspěšně. Využila prakticky všechny nabízené prostředky a v některých programech překročilo čerpání dokonce 100 procent. Na základě dat zveřejněných realizačními orgány odpovědnými za implementaci politiky soudržnosti v České republice lze konstatovat, že také v současném období je dosavadní stav čerpání uspokojivý. Za poněkud nelogické považuji vytvoření velkého počtu různých operačních programů. Už v minulém období bylo České republice ze strany Evropské komise vytýkáno vytváření zbytečně složité byrokracie a Komise doporučovala pravidla pro využívání prostředků zjednodušit. Takže bylo oproti 16 programům podpory v minulém období vytvořeno v současném období programů 26. Již při schvalování byl problém se složitostí a překrýváním se programů. Rovněž definovaná pravidla nejsou nejjednodušší, je obtížné se v nich orientovat a rychlost, s jakou se mění, je mnohdy neuvěřitelná. Řada měst, obcí či podnikatelů hledí na evropské fondy jako na spásu svých investičních záměrů a je škoda, že mnoho z nich elán opustí a do realizace projektu se nepustí právě jen kvůli přehnané byrokracii. I v případě projektu Čistá horní Úpa, jež řešil rekonstrukci a dostavbu kanalizační sítě v regionu Trutnovska a modernizaci a intenzifikaci čistírny odpadních vod, investor přiznává, že zvládnutí příliš složité administrativy bylo často náročné, znamenalo velké finanční zatížení a vynaložení neplánovaných prostředků z vlastních zdrojů.

Pracuji jako manažer projektů a osobně bych přivítala, kdyby byl v obdobích příštích systém administrace projektů na všech úrovních alespoň částečně zjednodušen, zlepšila se komunikace mezi realizačními orgány a konečnými příjemci či žadateli a prostředky, které jsou nyní vynakládány na platy úředníků či tučné odměny odborným společnostem vykonávajícím práci za situací neznalé, budou použity účelněji, třeba na další veřejně prospěšný projekt, byť by měl přinést prospěch i pouze jedinému člověku.

Seznam použité literatury a ostatních zdrojů

Citace přímé

[1] Projekt. In *Wikipedia: Otevřená encyklopedie* [online]. Los Angeles (California): Wikimedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2010-07-17 [cit. 2010-07-21]. Česká verze. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Projekt>>

[2] MALIŠOVÁ, I.; MALÝ, I. *Hodnocení veřejných projektů*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997. 88 s. ISBN 80-210-1591-8.

[3] OCHRANA, F., *Hodnocení veřejných projektů a zakázek*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004. 196 s. ISBN 80-7357-033-5.

[4] WOKOUN, R., *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1.vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomia, 2003, s. 326. ISBN 80-245-0517-7

[5] Česko. Zákon č. 227 ze dne 3. září 1997 o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (zákon o nadacích a nadačních fondech). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1997, částka 80, s. 4738. Dostupný z www: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1997/sb080-97.pdf>>

[6] *Národní strategický referenční rámec* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007 [cit. 2010-09-17]. Dostupný z www: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a>>

Citace nepřímé

Abeceda fondů Evropské unie 2007 – 2013. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, Národní orgán pro koordinaci, 2008.

Euro foreign exchange reference rates [online]. Frankfurt nad Mohanem (Německo): European Central Bank [cit. 2010-09-12]. Euro exchange rates CZK. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/eurofxref-graph-czk.en.html>>

Evropská investiční banka (EIB) [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky [cit. 2010-09-17]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/mfo_eib.html>

Evropská komise. *Politika soudržnosti 2007 – 2013 – Poznámky a úřední texty*. Lucembursko: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007. 160 s. ISBN 92-79-03801-X.

Evropská unie. In *Wikipedia: Otevřená encyklopedie* [online]. Los Angeles (California): Wikimedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2010-07-17 [cit. 2010-07-21]. Česká verze. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A1_unie#Politiky_Evropsk.C3.A9_unie>

Finanční alokace na strukturální fondy a Fond soudržnosti [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky [cit. 2010-9-20]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_financni_alokace.html>

CHVOJKOVÁ, A.; KVĚTOŇ, V. *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007 – 2013*. 1. vyd. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., 2007. 183 s. ISBN 987-80-86684-43-7.

Komise Evropských společenství, *Zelená kniha o partnerství veřejného a soukromého sektoru a práva Společenství o veřejných zakázkách a koncesích (konečná verze)* [online], Brusel: Komise evropských společenství, 2004 [2010-10.11,] str. 3. Dostupný z WWW: < <http://www.pppcentrum.cz/res/data/002/000344.pdf>>

MALIŠOVÁ, I.; MALÝ, I. *Hodnocení veřejných projektů*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997. 88 s. ISBN 80-210-1591-8.

Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 - 2013 [online] Praha, NOK-MMR, 20.září 2010 [cit. 2010-10-13]. s. 7. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/d4d084ae-cde6-466a-8ec1-c907ab9c5cb3/Mesicni-monitorovaci-zprava>>

Odborný redakční tým: Univerzita Jana Amose Komenského. *Po stopách Evropské unie*. Praha: Informační kancelář Evropského parlamentu.

OCHRANA, F. *Hodnocení veřejných projektů a zakázek*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004. 196 s. ISBN 80-7357-033-5.

PAVEL, J. *PPP projekty v České republice – šance nebo Riziko, Implementace PPP projektů v České republice a její rizika*. Praha: Transparency International – ČR, 2007. 58 s.

ROBERTS, T. *The Funding Revolution: New Routes to Project Fundraising*. London: Falmer Press, 1999. 127 s. ISBN 0-7507-0822-0.

Fondy Evropské unie [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, [cit. 2010-9-27]. Rozdělení prostředků fondů EU mezi cíle politiky HSS v období 2007—2013. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>>

Fondy Evropské unie. [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, [cit. 2010-10-04]. Rozdělení prostředků mezi strukturální fondy, fond soudržnosti a Iniciativy Společenství v České republice v období 2004—2006. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2004-2006>>

Směrnice č. 91/271 o čištění městských odpadních vod [online]. EUR-Lex [cit. 2010-10-17]. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31991L0271:CS:NOT>>

STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

T-Mobile Renta - loterie na záchranu kulturních památek [online]. Praha: SAZKA, a.s. [cit. 2010-10-11] Dostupný z WWW: <<http://web-nlb.sazka.cz/LoterieAHry/docDetail.aspx?docid=19015375&doctype=ART>>

Usnesení vlády České republiky o Partnerství veřejného a soukromého sektoru v České republice [online]. Praha: Vláda České republiky, 2004 [cit. 2010-10-11]. Dostupný z WWW: <http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/0AFF593A8E8E3E22C12571B60070DB3E>

VALENČÍK, R. Mikroekonomie - Jak ji chápat a k čemu je. *MARATHON, Teoretický časopis věnovaný otázkám postavení člověka ve světě, ve společnosti, v současném dění* [online]. Zvláštní číslo/2004, číslo 53 [cit. 2010-09-21]. Dostupný z: WWW <http://www.valencik.cz/marathon/04/mar040z00.htm#_Toc62485412 >

VILAMOVÁ, Š. *Čerpáme finanční zdroje Evropské unie*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2005. 200 s. ISBN 80-247-1194-X.

Bibliografie

Fond solidarity EU [online]. Brusel (Belgie): Evropská komise [cit. 2010-10-01].

Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/solidar/solid_cs.htm>

Fondy Evropské unie [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, [cit. 2010-10-14].

Strukturální fondy EU - Programy 2007 - 2013. Dostupný z WWW:

<<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>>

Maastrichtská smlouva. In *Wikipedia: Otevřená encyklopedie* [online]. Los Angeles

(California): Wikimedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2010-07-17 [cit. 2010-

07-21]. Česká verze. Dostupný z WWW:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Maastrichtsk%C3%A1_smlouva>

Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 - 2013 [online] Praha, NOK-MMR, únor

2008 [cit. 2010-10-14]. Dostupný z WWW: < [http://www.strukturalni-](http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/cb/cb5ede3a-29ad-4042-9879-13489f546f85.pdf)

[fondy.cz/Files/cb/cb5ede3a-29ad-4042-9879-13489f546f85.pdf](http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/cb/cb5ede3a-29ad-4042-9879-13489f546f85.pdf)>

Národní strategický referenční rámec ČR 2007 - 2013 [online] Praha: Ministerstvo pro

místní rozvoj, 2007 [cit. 2010-10-18]. Dostupný z WWW: <[http://www.strukturalni-](http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/197f55c7-ffeb-4f5c-ab81-26237ef6eaf1/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CR-2007%E2%80%942013-)

[fondy.cz/getdoc/197f55c7-ffeb-4f5c-ab81-26237ef6eaf1/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CR-2007%E2%80%942013-](http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/197f55c7-ffeb-4f5c-ab81-26237ef6eaf1/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CR-2007%E2%80%942013-)>

O nadaci [online]. Brno: Nadace Veronika [cit. 2010-10-17]. Dostupný z WWW:

<<http://nadace.veronica.cz/?O-nadaci>>

O nadaci [online]. Praha: Nadace Proměny [cit. 2010-10-17]. Dostupný z WWW:

<<http://www.nadace-promeny.cz/cz/web/nadace/index.html>>

O nadaci Partnerství [online]. Brno: Nadace Partnerství [cit. 2010-10-17]. Dostupný

z WWW: <<http://www.nadacepartnerstvi.cz/o-nadaci>>

Přehled ročních alokací a srovnání s ostatními členskými státy EU - soudržnost (2007-2013) [online]. Praha: MF ČR [cit. 2010-10-18]. Dostupný z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_financni_alokace.html>

PŘICHYSTAL, A. *Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt*.

Nymburk: VEGA-L, 2008. 156 s. ISBN 978-80-86757-94-0.

Schengenská smlouva. In *Wikipedia: Otevřená encyklopedie* [online]. Los Angeles

(California): Wikimedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2010-08-28 [cit. 2010-08-30]. Česká verze. Dostupný z WWW:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Schengensk%C3%A1_smlouva#Schengensk.C3.A9_acquis>

Souhrnné informace o FM EHP Norska 2004 -2009 [online]. Praha: Ministerstvo financí

České republiky [cit. 2010-09-20]. Dostupný z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/fm_norska_vo.html>

ŠÍP, E. *PPP projekty v oblasti Fondu soudržnosti*. 1. vyd. Praha: Odbor vnějších vztahů,

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2005. 136 s.

WOKOUN,R. *Výkladový slovník regionální a strukturální politiky Evropské unie*. 1. vyd.

Praha: IFEC s.r.o., 2002. 165 s. ISBN 80-864-1218-0.

Základní informace o programu švýcarsko-české spolupráce [online]. Praha: Ministerstvo

financí České republiky [cit. 2010-09-20]. Dostupný z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_fin_pomoc_svycatska_zakl_info.html>

Zdravotní, sociální a charitativní oblast [online]. Praha: Sazka, a.s. [cit. 2010-10-18].

Dostupný z WWW: <[http://web-](http://web-nlb.sazka.cz/LoterieAHry/docDetail.aspx?docid=19015375&doctype=ART)

[nlb.sazka.cz/LoterieAHry/docDetail.aspx?docid=19015375&doctype=ART](http://web-nlb.sazka.cz/LoterieAHry/docDetail.aspx?docid=19015375&doctype=ART)>

Přílohy

- A Přehled nejvýznamnějších fondů EU
- B Operační programy České republiky na období 2007 - 2013
- C Postup realizace RPS a JPD za programovací období 2004 - 2006 v členění dle OP a fondů
- D Indikativní roční alokace pro Českou republiku v programovacím období 2007 - 2013 v členění dle fondů a programů
- E Alokace finančních prostředků v programovacím období 2007 - 2013 pro jednotlivé členské státy EU

Příloha A - Přehled nejvýznamnějších fondů EU

FONDY EU		
RODINA FONDŮ	PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2004–2006	PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2007–2013
Strukturální fondy	Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)	Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)
	Evropský sociální fond (ESF)	Evropský sociální fond (ESF)
	Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF)	✗
	Finanční nástroj pro řízení rybolovu (FIFG)	✗
Fond soudržnosti (CF)	✓	✓
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)	✗	✓
Evropský rybářský fond (EFF)	✗	✓
Komunitární programy	✓	✓
Fondy předvstupní pomoci	PHARE	IPA
	SAPARD	
	ISPA	
Fond solidarity (EUSF)	✓	✓
Finanční nástroje regionální politiky	✗	JASPERS
		JEREMIE
		JESSICA

Zdroj: Abeceda fondů Evropské unie, s. 2.

Příloha B - Operační programy České republiky na období 2007 - 2013

Operační programy na období 2007 – 2013			Řídící orgán
Cíl „Konvergence“	Tematické OP	OP Podnikání a inovace	MPO
		OP Doprava	MD
		OP Životní prostředí	MŽP
		OP Lidské zdroje a zaměstnanost	MPSV
		OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	MŠMT
		OP Výzkum a vývoj pro inovace	MŠMT
		Integrovaný operační program	MMR
		OP Technická pomoc	MMR
	Regionální OP (ROP)	ROP NUTS II Jihovýchod	RR Jihovýchod, Brno
		ROP NUTS II Jihozápad	RR Jihozápad, České Budějovice
		ROP NUTS II Moravskoslezsko	RR Moravskoslezsko, Ostrava
		ROP NUTS II Severovýchod	RR Severovýchod, Hradec Králové
		ROP NUTS II Severozápad	RR Severozápad, Ústí nad Labem
		ROP NUTS II Střední Čechy	RR Střední Čechy, Praha
		ROP NUTS II Střední Morava	RR Střední Morava, Olomouc
Cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“	OP - Praha	OP Praha Konkurenceschopnost	Magistrát hl.m. Prahy
		OP Praha Adaptabilita	
Cíl „Evropská územní spolupráce“	Evropská územní spolupráce	OP Mezuregionální spolupráce	MMR
		OP Nadnárodní spolupráce	
		OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko	
		OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko	
		OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko	
		OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko	
		OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko	
		INTERACT II	
		ESPON 2013	

Zdroj: vlastní zpracování, data z: *Fondy Evropské unie [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, [cit. 2010-09-27]. Strukturální fondy EU - Programy 2007 - 2013. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU>>>; leták *Fondy EU, Šance pro rozvoj ČR*, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Odbor evropských fondů.*

Barevně zvýrazněno je 18 operačních programů, které jsou v gesci českých řídicích orgánů.

Příloha C - Postup realizace RPS a JPD za programovací období 2004 - 2006 v členění dle OP a fondů

Fond	Stav realizace	Objem veřejných prostředků k 31.12 příslušného roku (EUR)					
		2004	2005	2006	2007	2008	30.6. 2009
SROP (ERDF)	Alokace n+2	---	---	125 624 549	305 559 001	538 987 954	538 987 954
	Schvál. projekty	833 519	226 386 075	510 244 859	663 937 467	703 437 976	668 745 172
	Certif. výdaje	60 782	2 282 349	146 826 230	411 155 278	494 013 421	494 013 421
SROP (ESF)	Alokace n+2	---	---	13 970 850	33 981 568	60 043 109	60 043 109
	Schvál. projekty	---	17 795 504	43 220 824	66 750 754	70 260 602	65 889 644
	Certif. výdaje	---	---	6 501 138	30 733 904	46 295 928	59 022 434
OP RVMZ (EAGGF)	Alokace n+2	---	---	56 003 829	136 219 189	245 065 316	245 065 316
	Schvál. projekty	---	126 502 231	253 476 253	265 379 425	268 944 902	239 658 189
	Certif. výdaje	---	17 203 996	82 867 134	160 078 221	235 364 964	239 658 189
OP RVMZ (FIFG)	Alokace n+2	---	---	2 407 989	5 857 000	5 857 000	5 857 000
	Schvál. projekty	---	1 438 629	5 853 747	5 857 536	5 857 536	5 368 014
	Certif. výdaje	---	296 079	1 333 069	5 368 014	5 368 014	5 368 014
OP PP (ERDF)	Alokace n+2	---	---	81 064 106	197 173 781	347 802 854	347 802 854
	Schvál. projekty	63 695 019	195 542 928	438 102 146	495 689 457	495 689 457	347 802 854
	Certif. výdaje	---	31 311 169	85 614 676	159 484 050	250 933 585	335 501 039
OP I (ERDF)	Alokace n+2	---	---	78 012 119	189 750 374	334 708 406	334 708 406
	Schvál. projekty	88 331 357	230 719 493	352 680 606	380 487 458	408 801 204	390 339 004
	Certif. výdaje	---	3 570 455	133 599 665	251 666 978	287 830 708	284 131 030
OP RLZ (ESF)	Alokace n+2	---	---	98 457 704	239 480 565	422 429 515	422 429 515
	Schvál. projekty	6 325 115	143 314 772	408 235 015	467 629 870	511 724 213	502 228 452
	Certif. výdaje	---	---	40 006 254	135 944 244	271 546 903	271 538 804
RPS (Cíl 1) celkem	Alokace n+2	---	---	455 541 146	1 108 021 478	1 954 894 154	1 954 894 154
	Schvál. projekty	159 185 010	941 699 632	2 011 813 450	2 345 731 967	2 464 715 890	2 220 031 329
	Certif. výdaje	60 782	54 664 048	496 748 166	1 154 430 689	1 591 353 523	1 689 232 931
JPD 2 (ERDF)	Alokace n+2	---	---	46 603 162	94 119 380	142 590 800	142 590 800
	Schvál. projekty	26 737	15 381 314	116 131 745	152 547 929	160 322 554	150 850 936
	Certif. výdaje	---	53 083	29 605 376	77 761 194	107 927 513	138 510 173
JPD 3 (ESF)	Alokace n+2	---	---	38 422 012	77 612 464	117 586 726	117 586 726
	Schvál. projekty	3 871	61 260 498	107 717 840	135 117 099	143 057 234	134 874 861
	Certif. výdaje	---	---	19 897 542	59 038 219	91 161 965	91 167 368
Celkem JPD	Alokace n+2	---	---	85 025 174	171 731 844	260 177 526	260 177 526
	Schvál. projekty	30 608	76 641 812	223 849 585	287 665 028	303 379 788	285 725 797
	Certif. výdaje	----	53 083	49 502 918	136 799 413	199 089 478	229 677 541

Zdroj: Rámcová podpora společenství, podklad pro závěrečnou zprávu vytvořený pro interní potřebu Ministerstva pro místní rozvoj, s. 138.

Položka "Alokace n+2" stanovuje objem finančních prostředků, jež je nutné v daném kalendářním roce vyčerpat. Položka "Schválené projekty" označuje projekty schválené k financování ze strany řídicího orgánu, tj. bylo vydáno Rozhodnutí o poskytnutí dotace. Pojmem "Certifikované výdaje" se rozumí prostředky skutečně vyčerpané ze strukturálních

fondů a Fondu soudržnosti. Jedná se o veřejné prostředky certifikované ze strany Národního fondu. Certifikace znamená ověření a stvrzení správnosti údajů předložených řídicími orgány platebnímu orgánu. Výsledkem certifikace je zpracování žádosti o platbu Evropské komisi.

Fond	Stav realizace	Objem veřejných prostředků k 31.12 příslušného roku v % (celková alokace na program = 100)					
		2004	2005	2006	2007	2008	30.6. 2009
SROP (ERDF)	Alokace n+2	---	---	23,3	56,7	100,0	100,0
	Schvál. projekty	0,2	42,0	94,7	123,2	130,5	124,1
	Certif. výdaje	---	0,4	27,2	76,3	91,7	91,7
SROP (ESF)	Alokace n+2	---	---	23,3	56,6	100,0	100,0
	Schvál. projekty	---	29,6	72,0	111,2	117,0	109,7
	Certif. výdaje	---	---	10,8	51,2	77,1	98,3
OP RVMZ (EAGGF)	Alokace n+2	---	---	22,9	55,6	100,0	100,0
	Schvál. projekty	---	51,6	103,4	108,3	109,7	97,8
	Certif. výdaje	---	7,0	33,8	65,3	96,0	97,8
OP RVMZ (FIFG)	Alokace n+2	---	---	41,1	100,0	100,0	100,0
	Schvál. projekty	---	24,6	99,9	100,0	100,0	91,7
	Certif. výdaje	---	5,1	22,8	91,7	91,7	91,7
OP PP (ERDF)	Alokace n+2	---	---	23,3	56,7	100,0	100,0
	Schvál. projekty	1,7	38,4	107,5	122,9	128,8	100,0
	Certif. výdaje	---	9,0	24,6	45,9	72,1	96,5
OP I (ERDF)	Alokace n+2	---	---	23,3	56,7	100,0	100,0
	Schvál. projekty	26,4	68,9	105,4	113,7	122,1	116,6
	Certif. výdaje	---	1,1	39,9	75,2	86,0	84,9
OP RLZ (ESF)	Alokace n+2	---	---	23,3	56,7	100,0	100,0
	Schvál. projekty	1,5	33,9	96,6	110,7	121,1	118,9
	Certif. výdaje	---	---	9,5	32,2	64,3	64,3
RPS (Čl 1) celkem	Alokace n+2	---	---	23,3	56,7	100,0	100,0
	Schvál. projekty	8,1	48,2	102,9	120,0	126,1	113,6
	Certif. výdaje	2,8	25,4	59,1	81,4	86,4	2,8
JPD 2 (ERDF)	Alokace n+2	---	---	32,7	66,0	100,0	100,0
	Schvál. projekty	---	10,8	81,4	107,0	112,4	105,8
	Certif. výdaje	---	---	20,8	54,5	75,7	97,1
JPD 3 (ESF)	Alokace n+2	---	---	32,7	66,0	100,0	100,0
	Schvál. projekty	---	52,1	91,6	114,9	121,7	114,7
	Certif. výdaje	---	---	16,9	50,2	77,5	77,5
Celkem JPD	Alokace n+2	---	---	32,7	66,0	100,0	100,0
	Schvál. projekty	---	29,5	86,0	110,6	116,6	109,8
	Certif. výdaje	----	---	19,0	52,6	76,5	88,3

Zdroj: Rámec podpory společenství, podklad pro závěrečnou zprávu vytvořený pro interní potřebu Ministerstva pro místní rozvoj, s. 139.

Příloha D - Indikativní roční alokace pro Českou republiku v programovacím období 2007 - 2013 v členění dle fondů a programů

Operační program	Fond	Celkem	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cíl Konvergence		Příspěvek Společenství							
ERDF a FS									
OP Podnikání a inovace	ERDF	3 041 312 546	377 345 254	395 906 354	414 548 594	434 062 564	453 585 440	473 037 352	492 826 988
OP Výzkum a vývoj pro inovace	ERDF	2 070 680 884	256 915 918	269 553 263	282 245 851	295 531 959	308 824 129	322 067 985	335 541 779
OP Životní prostředí		4 917 867 098	610 175 305	640 188 999	670 333 897	701 888 402	733 457 306	764 911 464	796 911 725
	ERDF	702 482 212	86 205 245	90 804 359	95 419 735	100 257 642	105 092 757	109 904 133	114 798 341
	FS	4 215 384 886	523 970 060	549 384 640	574 914 162	601 630 760	628 364 549	655 007 331	682 113 384
OP Doprava		5 774 081 203	716 408 494	751 647 653	787 040 861	824 089 092	861 154 228	898 084 641	935 656 234
	ERDF	1 170 443 650	144 178 837	151 662 639	159 174 961	167 045 895	174 914 962	182 748 693	190 717 663
	FS	4 603 637 553	572 229 657	599 985 014	627 865 900	657 043 197	686 239 266	715 335 948	744 938 571
Integrovaný operační program	ERDF	1 553 010 664	192 686 939	202 164 946	211 684 389	221 648 970	231 618 096	241 550 989	251 656 335
Regionální operační programy		4 659 031 986	578 060 815	606 494 841	635 053 166	664 946 907	694 854 290	724 652 965	754 969 002
Střední Čechy	ERDF	559 083 839	69 367 298	72 779 381	76 206 380	79 793 628	83 382 515	86 958 356	90 596 281
Jihozápad	ERDF	619 651 254	76 882 089	80 663 814	84 462 070	88 437 939	92 415 621	96 378 844	100 410 877
Severozápad	ERDF	745 911 021	92 547 536	97 099 824	101 672 012	106 458 000	111 246 172	116 016 940	120 870 537
Jihovýchod	ERDF	704 445 636	87 402 795	91 702 020	96 020 039	100 539 972	105 061 969	109 567 528	114 151 313
Severovýchod	ERDF	656 457 606	81 448 769	85 455 123	89 478 991	93 691 019	97 904 969	102 103 603	106 375 132
Moravskoslezsko	ERDF	716 093 217	88 847 947	93 218 257	97 607 672	102 202 340	106 799 104	111 379 161	116 038 736
Střední Morava	ERDF	657 389 413	81 564 381	85 576 422	89 606 002	93 824 009	98 043 940	102 248 533	106 526 126
OP Technická pomoc	ERDF	243 835 110	30 253 392	31 741 516	33 236 144	34 800 663	36 365 896	37 925 439	39 512 060
ESF									
OP Zaměstnanost a lidské zdroje	ESF	1 811 845 772	224 801 428	235 859 105	246 965 120	258 590 464	270 221 113	281 809 486	293 599 056
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	ESF	1 811 845 772	224 801 428	235 859 105	246 965 120	258 590 464	270 221 113	281 809 486	293 599 056
Celkem cíl Konvergence		25 883 511 035	3 211 448 973	3 369 415 782	3 528 073 142	3 694 149 485	3 860 301 611	4 025 849 807	4 194 272 235
z toho: Regionální konvergence		17 064 488 596	2 115 249 256	2 220 046 128	2 325 293 080	2 435 475 528	2 545 697 796	2 655 506 528	2 767 220 280
Celkem ERDF		13 440 797 052	1 665 646 400	1 748 327 918	1 831 362 840	1 918 294 600	2 005 255 570	2 091 887 556	2 180 022 168
Celkem ESF		3 623 691 544	449 602 856	471 718 210	493 930 240	517 180 928	540 442 226	563 618 972	587 198 112
Fond soudržnosti		8 819 022 439	1 096 199 717	1 149 369 654	1 202 780 062	1 258 673 957	1 314 603 815	1 370 343 279	1 427 051 955

Cíl Konkurenceschopnost		Příspěvek Společenství							
ERDF									
OP Praha Konkurenceschopnost	ERDF	234 936 005	31 601 702	32 233 735	32 878 410	33 535 979	34 206 698	34 890 832	35 588 649
Integrovaný operační program	ERDF	29 379 498	3 951 894	4 030 931	4 111 551	4 193 781	4 277 657	4 363 210	4 450 474
OP Technická pomoc	ERDF	3 948 062	531 062	541 683	552 516	563 567	574 837	586 335	598 062
ESF									
OP Praha Adaptabilita	ESF	108 385 242	14 579 111	14 870 693	15 168 107	15 471 469	15 780 898	16 096 517	16 418 447
OP Zaměstnanost a lidské zdroje	ESF	25 575 633	3 440 228	3 509 033	3 579 214	3 650 798	3 723 814	3 798 290	3 874 256
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	ESF	16 869 009	2 269 083	2 314 466	2 360 754	2 407 969	2 456 130	2 505 251	2 555 356
Celkem cíl Konkurenceschopnost		419 093 449	56 373 080	57 500 541	58 650 552	59 823 563	61 020 034	62 240 435	63 485 244
Celkem ERDF		268 263 565	36 084 658	36 806 349	37 542 477	38 293 327	39 059 192	39 840 377	40 637 185
Celkem ESF		150 829 884	20 288 422	20 694 192	21 108 075	21 530 236	21 960 842	22 400 058	22 848 059

Alokace na EAFRD a EFF		Příspěvek Společenství							
EAFRD		2 815 506 354	396 623 321	392 638 892	388 036 387	400 932 774	406 640 636	412 672 094	417 962 250
EFF		27 106 675	3 360 014	3 526 490	3 693 682	3 868 715	4 043 811	4 218 249	4 395 714

Zdroj: Národní strategický referenční rámec ČR 2007 - 2013 [online]. Praha: MMR, 2007 [cit. 2010-10-18]. s. 84. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/197f55c7-ffeb-4f5c-ab81-26237ef6eaf1/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CR-2007%E2%80%942013>>

Příloha E - Alokace finančních prostředků v programovacím období 2007 - 2013 pro jednotlivé členské státy EU

EU support for Cohesion 2007-2013 Pre-allocated funding under Heading 1B "Cohesion for growth and jobs" of the Financial Framework								
Current prices (EUR)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total 2007-2013
AT - Austria	201 773 292	203 999 556	206 307 685	208 701 529	211 108 607	213 450 462	215 801 550	1 461 142 681
BE - Belgium	366 756 008	353 108 905	338 863 166	324 002 185	308 411 217	291 967 309	274 742 281	2 257 851 071
CY - Cyprus	167 460 708	139 211 882	109 772 622	79 106 741	47 170 317	48 127 525	49 104 156	639 953 951
CZ - Czech Republic	3 319 589 895	3 479 810 479	3 640 861 285	3 809 477 285	3 978 225 539	4 146 329 123	4 317 361 985	26 691 655 591
DE - Germany	3 664 753 567	3 696 945 314	3 729 709 000	3 763 069 632	3 796 272 804	3 828 502 786	3 860 503 462	26 339 756 565
DK - Denmark	82 161 566	83 852 733	85 627 577	87 489 747	89 392 151	91 283 768	93 215 294	613 022 836
EE - Estonia	376 530 806	409 974 515	446 440 649	486 201 728	530 028 620	577 833 150	628 833 031	3 455 842 499
EL - Greece	3 085 468 135	3 027 319 247	2 965 710 146	2 900 527 687	2 831 551 640	2 814 192 926	2 795 007 243	20 419 777 024
ES - Spain	6 295 188 221	5 754 627 341	5 190 294 720	4 713 797 783	4 445 327 645	4 421 932 297	4 395 823 007	35 216 991 014
FI - Finland	263 006 045	257 565 814	251 850 073	245 850 925	239 511 072	232 769 086	225 661 616	1 716 214 631
FR - France	1 922 675 353	1 961 674 885	2 002 022 276	2 043 766 980	2 086 380 661	2 129 290 347	2 173 081 869	14 318 892 371
HU - Hungary	3 035 954 279	3 229 332 901	3 437 663 559	3 625 536 814	3 784 266 354	3 990 564 601	4 204 078 399	25 307 396 907
IE - Ireland	211 627 916	180 726 400	148 539 883	115 030 041	80 120 385	81 798 584	83 511 860	901 355 069
IT - Italy	4 003 583 379	4 035 089 698	4 066 774 676	4 098 643 256	4 130 159 869	4 202 150 122	4 275 367 920	28 811 768 920
LT - Lithuania	767 739 912	833 413 967	902 450 439	975 204 912	1 052 169 488	1 134 996 617	1 219 008 746	6 884 984 081
LU - Luxembourg	8 756 085	8 935 186	9 122 005	9 316 863	9 515 866	9 714 797	9 917 880	65 278 682
LV - Latvia	508 251 651	554 225 772	603 897 967	655 705 281	709 399 722	765 395 661	823 567 165	4 620 443 219
MT - Malta	114 475 489	117 159 483	119 794 709	122 608 369	125 071 775	127 157 676	129 091 993	855 359 494
NL - Netherlands	255 620 372	260 876 756	266 388 003	272 165 145	278 066 817	283 939 844	289 936 565	1 906 993 502
PL - Poland	8 129 584 408	8 664 528 631	9 213 686 770	9 441 366 926	10 023 359 218	10 605 029 586	11 206 694 227	67 284 249 766
PT - Portugal	2 971 583 274	3 005 027 735	3 038 715 640	3 072 645 240	3 106 716 534	3 140 821 551	3 175 048 081	21 510 558 055
SE - Sweden	253 908 702	259 066 457	264 410 131	269 946 722	275 599 013	281 283 274	287 084 668	1 891 298 967
SI - Slovenia	554 581 636	569 325 544	584 455 520	599 981 475	615 894 683	632 185 174	648 880 924	4 205 304 956
SK - Slovakia	1 299 788 507	1 407 175 683	1 526 146 266	1 662 255 913	1 785 126 023	1 906 825 787	2 000 586 316	11 587 904 495
UK - United Kingdom	1 616 477 615	1 575 843 140	1 533 475 408	1 489 332 118	1 442 809 705	1 465 894 632	1 489 325 826	10 613 158 444
BG - Bulgaria	514 438 665	737 395 668	991 807 428	1 044 073 825	1 116 078 360	1 188 427 402	1 260 634 073	6 852 855 421
RO - Romania	1 335 023 856	1 915 639 995	2 576 314 547	3 092 046 613	3 330 472 625	3 580 270 525	3 837 878 891	19 667 647 052
Technical assistance	113 408 759	117 459 544	121 200 980	122 888 158	126 925 914	130 992 625	134 822 683	867 698 663
Interregional	46 390 403	49 483 076	54 689 060	62 743 816	70 890 806	76 995 260	83 315 535	444 707 956
Total	45 486 558 504	46 888 796 307	48 427 192 190	49 393 483 709	50 626 023 430	52 400 122 497	54 187 887 246	347 410 063 883

Note: Allocations per country are the sum of the following items: *Convergence including performance reserve*; *Convergence - Phasing out with performance reserve included*; *Cohesion - excluding technical assistance*; *Regional competitiveness & employment including performance reserve*; *Phasing in - Regional competitiveness including performance reserve*; and *Territorial cooperation*. They are allocated under the **European Regional Development Fund (ERDF)**, the **European Social Fund (ESF)** and the **Cohesion Fund**.

Zdroj: Přehled ročních alokací a srovnání s ostatními členskými státy EU - soudržnost (2007-2013) [online].

Praha: MF ČR [cit. 2010-10-18]. Dostupný z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_financni_alokace.html>